117

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo bibliotekа

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 24. (474) 13. 6. 1957. Londonas, 1957 metų, birželio mėn., 13 d. VIII metai

BIRŽELIS - NE VĖLINĖS

Mūsų tauta, nuo amžių įsikūrusi prie vieno didžiųjų Rytų-Vakarų vieškelio, yra drauge su istoriniais bangavimais pergyvenusi laimės ir nelaimės laikotarpių. Visi jie yra išlikę mūsų atmintyje, kaip dalis lietuvio patriotinę sąmonę formuojančių elementų. Tačiau tai, kas yra buvę tolimesnėje praeityje, mes jausmais jau nepergyvename. Per stori yra istorijos dulkių sluoksniai, ir žmogaus sąmonės surėdymas neapčiuopia aktualiu skausmu įvykių bei reiškinių, kuriuose jam neteko būti tiesioginiu dalyviu ar liudininku ir kurie jam šiandien, nuolat ir kasdien, pačios realybės nebeprimenami. Pereito ir anksty vesniųjų šimtmečių lietuvių tautos tragiškosios dienos šiandien jau yra tik istorija. Ir, kaip kiekviena istorija, — pamokanti, bet nebejaudinanti. Tik gal akimirksniais, atsikratant galvojimo, kad dabartinės nelaimės yra didžiausios nelaimės, nusidriekia jausminis ryšio siūlas į tas dingusias lietuviškąsias kartas, kurioms kovos ir kančios dėl teisės bei teisingumo ir praras tos laisvės ilgesys tiek asmeniška, tiek tautiška prasme buvo tokia pat „kasdieninė duona", kaip kad ji šiandien yra daugiau ar mažiau visai lietuvių tautai.

O ta „kasdieninė duona" yra nepaprastai karti. Negana tai, kad žmogaus gyvenimas nuklotas gamtos dėsnių diktuojamų nelaimių — ligų, mirties. Negana to, kad įvairūs savyje jokios blogos valios neturį atsitiktinumai kartais padaro iš žmogaus tik trapų žaislelį likimo rankose. Deja, dar ir pats žmogus, apdovanotas sugebėjimais skirti gėrį nuo blogio, tampa sąmoningos piktos valios puoselėtoju ir savo artimo skriaudiku, papildydamas ir net pralenkdamas mechaniškai tikslingų, bet savyje jokios išminties bei meilės neturinčių gamtos dėsnių ir reiškinių žiaurumus.

Kaip tik su birželio mėnesiu mums, lietuviams, ateina vėl skaudžiai pergyventų ir dar pergyvenamų dienų prisiminimas. Tų dienų, kada lietuvį žmogų, jo tautą ir valstybę priespaudon ir gilion nelaimėn įstūmė ne kurie nors neišvengiami, sponta niški gamtiniai dėsniai ar jų išdavos, bet tik mūsų didžiojo rytinio kaimyno pikta *valia* — *piktos* užmačios žmonių, savo pasaulėžiūroje atsisakiusių nuo betkurių humaniškumo principų.

Lietuvos okupacijos 17-os metinės, pirmųjų masinių deportacijų 16-os metinės, birželio 22-os d. sukilimo 16-os metinės, po 1945 metų vykusios tolesnės masinės deportacijos ir su jokiomis datomis nesusietos ilgametės lietuvių partizanų kovos prieš okupantą, kraujo klanai, koncentracijos lageriuose nukankinti lietuviai, nesibaigiančios motinų ašaros ir komunistinio kolonializmo išnaudojamas lietuvis, — tai yra birželis ,kurį mums atnešė komunistinė Sovietų Sąjunga ir jos egzistenciją pagrindžianti žmogaus sugalvota nužmoginimo ideologija.

Tačiau, kiek šiuose kančios keliuose bebūtų mirties, kraujo ir neteisingumo, birželiniuose įvykiuose sukaupta ir jais išreiškiama nesibaigianti ilgametė Lietuvos tragedija nėra ir neprivalo tapti Vėlinių dienos simboliniu dvynuku. Žuvusiųjų, kenčiančiųjų ir prarastosios laisvės apraudojimas, jei šis bruožas taptų kur birželinių įvykių minėjimų vedamąją mintimi, reikš tų tik nepilną pačių minimųjų įvykių supratimą. Nuo 1940-tųjų metų naujai prasidėjusios lietuvių tautos kančios nėra joks pagrindas **vien** skųstis ir sielvartauti, nes šiuo atveju mes nestovime **vien** žmogiškosios buities laikinumo akivaizdoje ir nesame priversti tylioje rezignacijoje taikytis su tuo, kas yra neišvengiama.

Ten, kur mirtinos skriaudos yra padary tos ir dar tebedaromos žmogaus piktos valios pasėkoje, pirmon vieton iškeliamas au kų apraudojimas būtų tik pakasynų palydovas. Asmeninėje ir tautinėje plotmėje pergyvenamosios ir jaučiamosios mūsų tautos aukos ir skriaudos bus tinkamai įvertintos ir pagerbtos, jei mes birželinių įvykių *minėjimo* proga **pirmoje vietoje** pakartosime ir dar labiau sustiprinsime pasiryžimą, dar daugiau, — net išugdysime jį iki nesugriaunamo užsispyrimo neužmiršti ir neatleisti Sovietų Sąjungai ir komunizmui lietuviams padarytųjų skriaudų. Tik užsispyrimas nenurimti ir nesijausti patenkintais, kol Lietuvon negrįš laisvė bei teisingumas ir kol Rusija neatlygins, kiek tai tik įmanoma, lietuviams padarytųjų skriaudų, — tik tai tegali būti prasmingiausias ir tikrai nevystantis vainikas ant žuvusiųjų brolių ir seserų kapo ir tikriausioji paguoda tiems, kurie kenčia Tėvynėje ir ištrėmime. Skaudžiai prisimenant visas patirtąsias aukas ir skriaudas, turi bujoti ugnis, paverčianti gedulą savosios tautos laisvės troškimo manifestacija. Raštu surašytoji ir žodžiu išsakomoji mūsų tautos kančių istorija tebūnie laisvajam pasauliui ir mūsų pačių priaugančiosioms kartoms liudijimai savosios tautos patirtosioms skriaudoms pažinti. Tačiau virš to tebūnie tai pirmoje eilėje akstinas ir jokio lietuvio neaplenkiantis įpareigojimas — eiti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo keliu ir visomis, vieningomis jėgomis talkininkauti Tėvynėje esančiosios tautos laisvės atgavimo pastangoms bei troškimams įsikūnyti.

Birželinių įvykių minėjimuose turi vyrauti šios pareigos, kaip aukščiausio dadartyje tautinio idealo, iškėlimas. Ir ne tik tautinio, bet net ir asmeninio, kiek tai įpareigoja sąvoka žmogaus, vadinančio save lietuviu. Birželiniai įvykiai yra ne Vėlinės, bet sunkiai pažeisto teisingumo šauksmas — rūpintis, kovoti, dirbti, kad galų gale triumfuotų auka, o ne budelis.

K. DRUNGA

DEŠIMTASIS SUVAŽIAVIMAS

DEBESIUKAI SKLAIDOSI, IR GIEDRIOS DIENOS NUMATOMOS DBLS GYVENIME

Nepastovus debesuotumas su pragiedrėjimais supa Londoną DBLS suvažiavimo dienomis. Oras maždaug toks pat, kaip ir atstovų nuotaikos, kai jie šeštadienį, birželio 8 d., renkasi į Lietuvių Namų salę. Dvi dienas turi būti svarstomi ne tik pačios Sąjungos, bet ir jos pastangomis pagimdytosios Liet. Namų Akc. B-vės reikalai, kurie rūpi taip pat visiems.

Sąjungos pirmininkas M. Bajorinas suvažiavimui pirmininkauti pakviečia A. Pužauską, sekretoriais A. Jalovecką ir V. Kelmistraitį. Mandatų komisijon įeina N. Mockus, Gugas ir A. Bruzgys, nominatorių komisijon R. Baublys, T. Grikinas ir J. Kazlauskas.

Po Sąjungos pirmininko M. Bajorino pranešimo apie praeitų metų veiklą (pranešimo santrauką spausdiname atskirai) atstovai pamažu įsisiūbuoja kalbėti. Čia keliamas balsas dėl kai kurių apsileidusių skyrių, čia pasigendama didesnių pastangų su mu ir didinimu Sąjungos pirmininko M. Bajorino kalbos metu. Dabar tik iškyla keletas pageidavimų. Coventry pirmininkas J. Kazlauskas atsiveža savo skyriaus skaitytojų pageidavimus nesileisti laikraštyje į aštrius ir ypač į dygius ginčus. Kitų reiškiamas noras, kad vis dėlto nuomonių įvairavimas leistinas ir pageidaujamas. Taip pat norima, kad nebūtų užmirštamas laikraščio reikalas duoti medžiagos priaugančiajai kartai.

Paskutinioji DBLS Valdyba, atvairavusi Sąjungą iki X suvažiavimo: G. Glatkauskas, T. Grikinas, kun. A. Kazlauskas, pirm. M. Bajorinas, J. Vilčinskas, S. Nenortas ir V. Dargis.

Lėšos lietuvių atstovavimui

Revizijos komisija sukelia kalbų tik savo siūlymu nepasikliauti vien tik Sąjungos skiriamomis nedidelėmis sumomis lietuvių atstovavimui. Kai kas kelia balsą, kad tam atstovavimui reikėtų net mažinti išlaidas. Bet ta nuomonė neatlaiko, kai imama įrodinėti, jog pinigo neturėjimas yra didžiausias ir galingiausias stabdys lietuvių pastangoms Lietuvos vadavimo kelyje. Reikia dalyvauti, kur tik galima.

šaukti daugiau lietuvių į Sąjungą, čia norima, kad Sąjungos Valdybos nariai dažniau lankytųsi skyriuose, net ir nekviečiami. Kai kurie skyrių atstovai šitą progą panaudoja iškelti ir šiaip labiau jiems rūpimą vieną kitą klausimą, tegu ir nesusijusį su pranešimu ar Sąjungos veikla. Bet ilgiau sustojama ties siuntiniais į Lietuvą, kurie krauna sovietams kapitalus muitų pavidalu, o taip pat pinigiškai smarkiai nuvargina tremtinius. Tad pasidalijama mintimis dėl kai kurių siuntinių prasmingumo, o ypač dėl su tuo susijusių įvairių pavojų.

Liesieji metai baigti

Po pietų vėl vyksta pasikeitimai nuomonėmis, kai Sąjungos vicepirmininkas kun. A. Kazlauskas apžvelgia skyrių veiklą. Apyskaitas yra davę tik 16 skyrių. O suvažiavimo atstovų nuomonės įvairuoja dėl nario mokesčio, kurio pernykštis padidinimas apibarstęs skyrius. Kai kas atstovų vis dėlto galvoja, kad nedemokratiškai pasielgė tie nariai, kurie nepakluso nutarimo.

Iš Sąjungos iždininko S. Nenorto pranešimo aiškėja, kad net narių nubyrėjimas leido sąjungai baigti neblogai savo finansinius metus. Liesieji metai pasibaigė, kaip tvirtino S. Nenortas, piniginiai sunkumai nukrito nuo pečių, nors ne visi Sąjungos skyriai yra atsiskaitę už praeitus metus.

Pageidavimas dėl „Europos Lietuvio"

Pranešime dėl „Europos Lietuvio" buvo pasisakyta, kad lietuviško laikraščio, taigi ir mūsiškio savaitraščio, pagrindinis uždavinys yra ir bus sukaupti juo daugiau lietuviškosios medžiagos, kuri padėtų išlaikyti lietuvybę. Suvažiavimas jau buvo pareiškęs savo pasitenkinimą laikraščio gerinimu ir didinimu Sąjungos pirmininko M. Bajorino kalbos metu. Dabar tik iškyla keletas pageidavimų. Coventry pirmininkas J. Kazlauskas atsiveža savo skyriaus skaitytojų pageidavimus nesileisti laikraštyje į aštrius ir ypač į dygius ginčus. Kitų reiškiamas noras, kad vis dėlto nuomonių įvairavimas leistinas ir pageidaujamas. Taip pat norima, kad nebūtų užmirštamas laikraščio reikalas duoti medžiagos priaugančiajai kartai.

Lėšos lietuvių atstovavimui

Revizijos komisija sukelia kalbų tik savo siūlymu nepasikliauti vien tik Sąjungos skiriamomis nedidelėmis sumomis lietuvių atstovavimui. Kai kas kelia balsą, kad tam atstovavimui reikėtų net mažinti išlaidas. Bet ta nuomonė neatlaiko, kai imama įrodinėti, jog pinigo neturėjimas yra didžiausias ir galingiausias stabdys lietuvių pastangoms Lietuvos vadavimo kelyje. Reikia dalyvauti, kur tik galima.

Ta proga aiškėja, kad „Europos Lietuvio" perdavimas Liet. Namų Akc. B-vei buvo nuėmimas naštos Sąjungai nuo pečių. Suvažiavimas dabar tik pasvarstė klausimą, ar nebūtų gera susitarti su Liet. Namų Akc. B-ve, kad formaliai būtų panaikintas numatytasis kasmetinis 300 svarų „pasogos" klausimas iš Sąjungos lėšų — subsidija „Europos Lietuviui", nes iš tiesų ta pasoga dabar nė nemokama.

Klausimas, kuris bus išspręstas vėliau

Su Tarybos pirmininko Dr. K. Valterio pranešimu iš naujo keliamas klausimas ryšių tarp Sąjungos ir Liet. Namų Akc. B-vės, tikriau sakant, prasiveržia jau nebe pirmą kartą keliamas noras labiau suglaudinti, bent kontrolės priemonėmis, šias abi įstaigas, kad turtus valdanti dukrelė — Lietuvių Namų Akc. B-vė — įsigytų didesnio pasitikėjimo dažniau su jos reikalais nepasipažįstančių akcininkų tarpe. Šiuvakar jau visi pavargę, dėl to tinkama išeitis neatsiranda. Rodos, net ir laiko trūksta geram sprendimui. Tegu, kai bus svarstomi Liet. Namų Akc. B-vės reikalai!

Svari politinė demonstracija

Dabar darbotvarkėje dar numatyti itin svarūs reikalai. Suvažiavimas supažindinamas su mūsų krašto reikalų padėtimi šiandieną, kai Vakarai svarsto visokių neutralių zonų klausimą, išskirdami Pabaltijo kraštus. Dėl to suvažiavimas siunčia savo sveikinimus Didž. Britanijos ministeriui pirmininkui H. Macmillanui ir ten, tarp kita ko, atkreipia dėmesį į neramumus Europos užimtuosiuose kraštuose, apie jau sovietų auklėto jaunimo demonstracijas Vilniuje ir Kaune ir tuos naujus trėmimus, kurie šiandien jau vykdomi pagal naujomis dingstimis pridengiamąjį įstatymą. Baigiant raštą pasisakoma šitaip:

„Dėl to mes turime garbę pasakyti, kad didžiosioms Vakarų galybėms ne vien tik iš moralinės pareigos, bet taip pat ir praktiniais sumetimais būtų pravartu griebtis visų galimų ir priimtinų priemonių, kurios palengvintų išspręsti Rytų ir Vidurio Europos klausimą, turint galvoje patį tą esminį tikslą — atstatyti tų tautų laisvę ir nepriklausomybę, tuo būdu padedant stiprius pamatus patvariai taikai Europoje, kuriai vis neduoda ramybės sovietinės Rusijos puldinėjimai.

„Turėdami galvoje tai, kas išdėstyta, mes drįstame pagarbiai prašyti Jos Didenybės Vyriausybę:

1. galimų pasitarimų su Sovietų Sąjunga atveju primygtinai reikalauti, kad būtų atstatyta Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų laisvė ir nepriklausomybė, ir

2. rasti galima pirmąja proga iškelti pavergtųjų Europos tautų, įskaitant ir Lietuvos, klausimą Jungtinių Tautų Visumos Susirinkime viešajai pasaulio nuomonei su daryti, įdant tarptautinio politinio, ekonominio ir moralinio spaudimo pasėkoje Sovietai pagaliau atitrauktų iš užimtųjų kraštų karines pajėgas ir ten tarptautinėje priežiūroje būtų pravesti laisvi rinkimai".

Naujas trejetukas pačių geriausiųjų

Mandatų komisijai patikrinus suvažiavimo atstovų mandatus (suvažiavime dalyvauja 18 skyrių atstovai, kalbantieji 801 nario vardu), išeina kalbėti DBLS dešimtmečio Minėjimo Komisijos pirmininkas J. Senkus ir primena seną tiesą, kad dirbančiuosius ne kartą mėgstame pagerbti jau karstan atgulusius. Dešimtmečio Minėjimo Komisija siūlo apsilenkti su ta taisykle ir išrinkti Sąjungos garbės nariais tris gyvuosius, dar vis tebedirbančius, — tai senosios kartos šviesiausiąjį atstovą Petrą Bulaitį, Sąjungos steigėją ir pirmąjį jos pirmininką Petrą B. Varkalą ir su steigėjais Sąjungon dirbti atėjusį, 8 metus jai vadovavusį — jo vadovybėje sukurtos ekonominės įstaigos — Mečį Bajoriną.

Lietuvių Namai

Po iškilmingosios garbės narių rinkimo dalies pradedami svarstyti Liet. Namų Akc. B-vės reikalai. Dėl to po Direktorių Valdybos pirmininko M. Bajorino kalbos tik du kalbėtojai — N. Mockus ir P. B. Varkala — tesuspėjo plačiau pasisakyti. Toliau visi svarstymai atidedami pirmadieniui, birželio 10 d., nes reikia skubėti į teatrą pažiūrėti „Mokyklos Draugų". Pirmadienio rytą kalbos dėl L. Namų plačiai įsisiūbuoja. Kalbama apie nuostolius ir pelnus, siūlomi projektai ateičiai, o kai Bendorius L. Namų Akc. B-vės vardu atsako kalbėtojams, tuo pačiu atslūgsta nuotaikos, ir dėl Sąjungos kontrolės Liet. Namams, rodos, ramiai atplaukia išganinga mintis: tvarkys ir prižiūrės juos direktoriai, visiškai neatlyginami, o Sąjungos Taryba visada galės pasidomėti. Su tuo atsilūgiu baigiasi visos kalbos, ir prasideda oficialioji dalis, kurios metu aptariamos apyskaitos ir Bendrovei prižiūrėti direktoriais išrenkami: Baublys, Bendorius, Vidugiris ir Adomonis.

Šalpos reikalai

Čia vėl pasireiškia nuomonių įvairumas dėl Sąjungos Valdybos pasiūlytojo sumanymo steigti Šalpos Kasą. Nors pasiūlymas balsuojant surenka daugumą, bet suvažiavimas vis dėlto susilaikė nuo Šalpos Kasos steigimo, siūlydamas skyriams apsiprasti su ta idėja ir bandyti ją praktiškai įgyvendinti, nes visi be išimties pripažįsta, kad šis klausimas turėtų būti teigiamai sprendžiamas.

Tik vienas svaras

Priimama Sąjungos Valdybos siūlomoji sąmata, turint galvoje, kad narió mokestis bus šiais metais jau tik vienas svaras. Tiesa, sumažintas mokestis Sąjungai žada mažiau pajamų, bet tų pinigų numatoma po truputį paskirstyti ir lietuvių atstovavimui, ir vargo mokykloms, ir centrinei bibliotekai, ir administraciniams reikalams, ir dar net įsigyti aparatui, kuris labai pravers kultūriniam gyvenimui pagyvinti.

Žiūrint į ateitį

Svarstant ateities užsimojimus, ypač pabrėžiamas reikalas ir prasmė lietuviams dalyvauti visokiuose tarptautiniuose ir kitataučių susibūrimuose.

Savaisiais lietuviškais reikalais rūpinantis, gal bus suruošta didesnė spaudos paroda Londone, ypač paryškinti Sąjungos darbus. Bet norima, kad šiais metais skyriai plačiau paminėtų savo veiklos dešimtmetį. Ta proga pasigendama spaudoje dažnesnių korespondencijų iš skyrių veiklos.

Kartu aptariamas Sąjungos Apygardų reikalas. Atstovai suminėjo, kad apygardos dar tebėra gyvos, bet jau nebesireiškia niekur veikla. Suvažiavimas įžiūri reikalą atgaivinti, išjudinti jas.

Jaunimo reikalu

G. Glatkauskas nubrėžia reikalą organizuotis jaunimui, kol dar pats laikas, iškelia sunkumus šitam atlikti, ir siūlo sumanymus, kas pirmoje eilėje būtų atliktina. Nusistatyta organizacinei pradžiai padaryti sušaukti jaunimo suvažiavimą Londone, Lietuvių Namuose, o vėliau jaunimo sąskrydį Lietuvių Sodyboje. Tuo būdu reikalas išjudėtų. Dar visiškai galimas dalykas, kad savo ruožtu susivažiuos Didž. Britanijoje studijas einą lietuviai studentai.

Naujoji vadovybė

Protarpiais vis tarp įvairių klausimų atstovai atiduoda savo balsavimo korteles su josna įrašytais kandidatais į valdomuosius organus. Komisija visą laiką užimta — skaičiuoja balsus ir pristatinėja prezidiumui protokolus.

Sąjungos Valdybon išrinkta: pirmininku M. Bajorinas; kiti valdybos nariai: Vilčinskas, Neveravičius, kun. Dauknys, Nenortas, Grikinas, Bendorius.

Sąjungos Taryba: Pužauskas, Dauginas, Dr. Valteris, kun. Kazlauskas, J. Kazlauskas, Mockus, Dr. Kuzminskas. Revizijos Komisija: Stakėnas, Bivainis, Strimas.

Jau pirmadienio vakaras. Temsta. Vėjas. Tarpais debesys praplaukia. Atstovai jau tikrai visi išvarge, bet „Lietuva, tėvyne mūsų" skamba dar stipriai. Stiprybės iki kito suvažiavimo!

DEŠIMTIEJI METAI

DBLS PIRM. M. BAJORINO PRANEŠIMO SANTRAUKA IŠ PEREITŲ METŲ VEIKLOS

Dešimtajam Sąjungos Suvažiavimui 1957 m. birželio 8 d.

Aptardamas dešimtuosius gyvenimo mėtus, DBL Sąjungos pirmininkas savo kalboje pažymėjo tais metais sutiktuosius sunkumus ir šviesiąsias žymes. Pirmiausia jis pažymėjo, kad dešimtį metų trukusi tremtis neišvengiamai paliko savo pėdsakus mūsų veikloje. Kiti pavargo, dar kitiems nusibodo. Tik šitų vietoj stojo kiti, ir Sąjungos veikla pereitais metais nesusilpnėjo.

Tačiau iškilo du nauji susirūpinimo vertidalykai: 1. nario mokesčio pakėlimas ir 2. paketų siuntimas į Lietuvą.

Nario mokesčio pakėlimas kai kuriuose skyriuose sutiko didelio pasipriešinimo. Skyrių valdybos pergyveno labai sunkius laikus. Nors padidintas nario mokestis Sąjungai yra labai reikalingas, tačiau reikia skaitytis su narių nusistatymu. Todėl nario mokesčio klausimas turės būti persvarstytas suvažiavimo ryšium su Šalpos Kasos steigimo projektu.

DBLS finansai. Didelio taupumo dėka centrui pavyko per pereitus metus sutaupyti 202 svarus, kurie yra padedami į atsargos fondą. Mūsų siekimas turėtų būti atsargos fonde sudėti kokius 500 svarų, tada ne tik jaustumės tvirčiau, bet ir kokie nors netikėti eventualumai nebaugintų. Finansinė apyskaita yra kartu ir mūsų veiklos apyskaita, nes ji parodo, kokius darbus Sąjunga nudirbo metų bėgyje: verta pastebėti, kad pereitais metais pajamų turėta 119 svarų daugiau negu 1955 m., tuo tarpu išlaidos liko tos pačios.

Labai apgailėtinas faktas, kad yra skyrių, kurie pereitais metais neatsiuntė centrui nė vieno peno nario mokesčio. Tokių skyrių valdybos turi labai rimtai susirūpinti.

Tarnautojai. Taupumo sumetimais centras nuo pereitų metų liepos 15 d. neturi jokio tarnautojo. Visi raštinės ir kiti reikalai atliekami Valdybos narių.

DBLS Valdybos pasikeitimas. Prof. S. Žymantui išvykus iš šio krašto, į Valdybą sekretorium įėjo pirmasis kandidatas G. Glatkauskas. Buvęs sekretorius J. Vilčinskas, perėmė 2-jo vicepirmininko pareigas.

Nauji ir uždarytieji skyriai. Pereitais metais susilikvidavo dar tik naujai įsikūręs Glasgowo skyrius. Taip pat buvo uždaryti ,kaip jokios veiklos nerodą, Bedford, Cannock ir Vyties skyriai. Nauji skyriai įsisteigė Stroud ir Gloucester. Dabar Sąjunga turi 34 skyrius. Kadangi kai kurie skyriai neprisiuntė jokių duomenų centrui, Sąjungos narių skaičiaus tuo tarpu negalima nustatyti.

(nukelta į psl. 6.)

NAUJAS VLIKO PREZIDIUMAS IR VYKD. TARYBA

Vliko plenumas, posėdžiavęs š.m. birželio 1-2 d.d. Niujorke, išrinko naują Prezidiumą ir Vykdomąją Tarybą. Į Prezidiumą išrinkti: pirmininku Dr. Trimakas, vicepirmininku Stikliorius ir sekretorium Blazas. Vykdomoji Taryba Vokietijoje: pirmininkas J. Glemža, nariai Dr. P. Karvelis ir J. Kairys.

DBLS Sheffieldo Sk. Pirmininką

J. SIRUTĮ,

didelio skausmo valandoje, jo žmonai LYDIJAI mirus,

nuoširdžiai užjaučiame

E. ir J. Lūžos

Mylimai žmonai mirus,

J. SIRUCIUI

gilią užuojautą reiškia

Juozas Zubavičius ir Ignas Grondolas

Dešimtmečio Iškilmės Lietuvių Sodyboje

Lietuvių Sodyboje Sekminių pirmąją dieną (birželio 9 d.) nuošaliau stojo ekskursinės mašinos žalioje pievelėje, o aplink jas — amerikonizmo ženklas šio krašto lietuvių tarpe! — privatūs automobiliukai. Iki pamaldų ėjo vis būriais lietuviai artyn į Sodybą, lyg į atlaidus. Daugumas stovėjo viduj ir tarpduriuose, nes vienas po kito nupurkštė debesiukai lietaus.

Apie vidudienį pro debesų tarpus pasiro dė saulė. Kai Sąjungos vicepirm. kun. A. Kazlauskas išėjo laikyti pamaldų, apie Sodybos kampą ėmė krykšti kregždės. Su „Pulkim ant kelių" saulė pasirodė antrą ar trečią kartą. Minia susirinkusi arti, tik fotografų būrys kalnelio kriaušyje stoviniuoja ir klūpčioja, stengdamiesi įamžinti DBLS dešimtmečio minėjimo iškilmes.

Po pamaldų minia nespėja prasiskladyti, nes kun. P. Dauknys jau žingsniuoja kalneliu šventinti kryžiaus-rūpintojėlio, kuriam pastatyti jo buvo panaudotas žmonių dosnumas. Pašventina ir paskaito aktą, kurį spausdiname atskirai. Taip, kryžius-rūpintojėlis daug gražesnis, negu foto grafijoje būsim matę.

Kai kun. P. Dauknys baigia šventinimą, žmonės prasiskirsto, kas kur palinkęs. Platu, erdvu, yra kur dingti. Dešimtmečio Minėjimo Komisijos pirmininkas buvo priverstas pašūkauti į mikrofoną, kad garsiakalbiai vėl sukviestų žmones į iškilmingąjį minėjimą. Už iškilmių stalo sukviečiami šio minėjimo patys rinktiniai žmonės. Jie vienas po kito taria žodį.

Pasiuntinybės Patarėjas V. Balickas pasveikino susirinkusiuosius Sąjungos garbės nario min. B.K. Balučio, savo ir Vliko vardu. Savo kalboje jis priminė, kad šįmet 10 metų ne tik nuo Sąjungos įsikūrimo, bet ir nuo daugumo lietuvių suskridimo čia prieglobsčio ieškoti. Suskrista anuomet su viltimis, kad greit gal grįšime, bet teko užsilikti, ir dabar uždavinys tiek kiekvieno atskiro lietuvio, tiek ir Sąjungos žiūrėti, kad nedingtų čia atėjusi tautos dalelė, o išliktų sveika kamienui.

Dešimtm. Minėj. Komisijos pirm. J. Senkus visų vardu paprašė Pasiuntinybės Patarėją V. Balicką sveikinti garbės narį ministerį B.K. Balutį.

Garbės narys E.J. Harrison pasigedo minėjime sirguliuojančio min. B.K. Balučio, taip pat atsiprašė, kad po operacijos negali dalyvauti jo žmona, ir pats apgailėjo, kad dėl senyvo amžiaus nebegalįs daug jėgų skirti kovai, skirtai prakeiktajam jungui numesti.

Garbės narys Sąjungos pirmininkas M. Bajorinas apžvelgia sąlygas, kurios išaugino Sąjungą (jo kalbą spausdiname atskirai).

Garbės narys P.B. Varkala prisimena tuos rūpesčius, kurie kilo steigiant Sąjungą. Tada kilo klausimas, ar ji pajėgs vykdyti savo uždavinius. Įsteigta buvo tik tam kartui, nes gyventa grįžimo viltimis. O jau suėjo 10 metų, ir mes išlikome vieningi, galėjome sugyventi ir atlikti didelį darbą. O kas tame darbe dalyvavo, turės grįžęs bent gražių prisiminimų.

Garbės narys P. Bulaitis prisiminė savo naujakurystės dienas prieš 46 metus. Tada jam, perėjusiam savo krašto sieną, dygtelėjo mintis: kad tik išlikčiau lietuviu, ne užmirščiau savo krašto. Išlikti buvo sunkiau, negu dabar, nes anuometinis klebonas kun. Matulaitis kartodavo, jog išmokysiąs tamsuolius, kaip išmokomi žvėrys. Tamsumo bruožas buvo stiprus. Šiandien jau kitokie žmonės, bet ir anuomet keletas, tarp jų ir Bulaitis, metėsi į auklėjimosi ir auklėjimo darbą. Prisiminė kartu ir DBLS pirmuosius žingsnius.

Po garbės narių pasisakymo iškilmėms vadovavęs Dešimtmečio Minėjimo Komisijos pirmininkas J. Senkus perskaitė dešimtmečio proga prisiųstuosius sveikinimus. Dešimčiametę DBLS sveikino Vokietijos Liet. Bendruomenės pirm. J. Bataitis, Prancūzijos LB pirm. O. Bačkienė, Italijos LB pirm. kun. V. Mincevičius, Austrijos LB pirm. Msgr. K. Razminas, JAV LB pirmininkas St. Barzdukas, Kanados LB pirmininkas V. Meilus, Liet. Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, Diplomatijos Šefas min. S. Lozoraitis su ponia, Lietuvos Atstovas Prancūzijoje Dr. S. Bačkis, PLSS Anglijos rajono vadas K. Vaitkevičius, L.A.S. Anglijos Vietininkijos Valdybos pirm. A.J. Kaulėnas, Vyr. Sielovados Tvarkytojas Vokietijoje Tėv. Alf. Bernatonis, Liet. Evangelikų Liuteronų Vyr. Bažn. Tarybos vardu senj. kun. A. Keleris, vienas DBLS steigėjų ir buv. Centro Valdybos narys kun. J. Sakevičius iš Romos, Skotijos liet. katalikų dvasios vadas kun. J. Gutauskas, kun. J. Kuzmickis iš Bradfordo, kun. V. Kamaitis iš Manchesterio, buv. DBLS aktyvus veikėjas K. Kudla iš Baltimorės, E. Senkuvienė ir F. Senkus iš Kanados ir J. Janulaitis iš Chicagos (jis su sveikinimu prisiuntė ir 10 dolerių!).

Iškilmingasis minėjimas baigiamas iškilmingu aktu, kurį skaito DMK pirm. J. Senkus (tekstas spausdinamas atskirai).

Popiečiu vėl buriasi visi į aikštę. Tik toliau būreliais pabirę poilsiautojai nebesuba, kurie nespėjo dar aptuštinti atsineštųjų maisto pintinėlių. O skubėti burtis yra ko, nes žiūrovų džiuginti sueina dvi tautinių šokių grupės — P. Nenortienės vadovaujamoji londoniškė ir D. Fidlerienės — nottinghamiškė. Keičiasi muzikantai (Londono — V. Mamaitis, Nottinghamo — V. Fidleris), keičiasi grupės ir šokiai, ir laimingieji žiūrovai tarpais tauškina iš džiaugsmo delnus iki raudonumo. Taip jau gražu, kad gražiau nebereikia! O to žiūrovų džiaugsmo skatinami šokėjai taip visa širdim stengiasi, kad geriau nebereikia. Ak, gražūs buvo pasirodymai!

Vėlyvą popietį salėje sutrenkia Coventry džiazas, ir ten tuoj ima suktis poros. Čia pat salėje triukšmingai vykdoma loterija, nes lauke oras į vakarą vis labiau nepalankus bet kam, nebent tik peršilusiam atvėsti.

Kol dar šokiai nebuvo pradėti, nemaža žiūrovų į tą salę sutraukė dail. A. Petrikonio paroda. Vieni paveikslai mįslingi — kalba į žiūrovą simboliais, kiti perduoda mums daugiau realistinį gamtovaizdį, dažnai giedrą ir itin simpatišką, o tretieji, sakytume, apimtų daugiau tautines relikvijas (du vyčiai, briedis ir kt.). A. Petrikonis kas metai auga, šoktelėja aukštyn.

Neišpirktieji paveikslai (įsigijo paveikslų P. B. Varkala, A. Putcė ir kt.) Lietuvių Sodybą gražins dar iki rudens.

Mažesnioje salėje E. Matukas su talkininkais išgražino sienas puikiai sutvarkytais fotografijų deriniais. Įsirašę šūkį dar kartą fotografijų nuotrupomis pristatyti Lietuvą ir nepriklausomąjį gyvenimą tam, kas visa tai matė, ir pristatyti ją neregėjusiems ar nebeatsimenantiems jos, rengėjai atliko gražų darbą. Keli šimtai fotografijų, sugrupuoti skyriais, stabdo žiūrovą čia ties Lietuvos gamtovaizdžiu, čia ties žmonių darbais, pažangėjimu, pastatais ir t.t.

Bėda, kad kažkur nepastebimai buvo užkišta žadėtoji V. Tamašausko lietuviškų pašto ženklų paroda. Ji taip ir pranyko, žiūrovo nepastebėta.

Dešimties Metų Slenkstyje

DBLS PIRMININKO M. BAJORINO KALBA, PASAKYTA 1957 M. BIRŽELIO 9 D. DEŠIMTMEČIO MINĖJIMO IŠKILMĖSE LIETUVIŲ SODYBOJE

1947 m. liepos 2 d. už 47 mylių nuo šios vietovės gimė kūdikis be rankų, be kojų, be pastogės, be maisto, be tėviškės. Vieną tik dalyką jis turėjo — tai tvirtą pasiryžimą ne mirti, bet gyventi, nes gyvenimui jis buvo reikalingas. Tas kūdikis buvo pavadintas: Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga.

Per dešimtį metų Sąjunga ne tik užaugo, bet jau subrendo į tvirtą, ryžtingą ir savimi pasitikinčią organizaciją. Jos išvaizda visiškai pasikeitė per dešimtį metų, bet jos tikslai ir siekimai liko tie patys, kaip ir buvo nubrėžti 1947 m. liepos 2 d.: suburti visus šio krašto lietuvius į vieną organizaciją, bendromis jėgomis padėti vienas kitam ir sėkmingai ginti tėvynės Lietuvos reikalams.

Šito Sąjunga ištikimai siekė ir, atrodo, kiek buvo galima, savo tikslų atsiekė. Tiesa, ji nesubūrė **visų** šio krašto lietuvių į vieną vienetą, bet vargiai už tai galima kaltinti Sąjungą. Ir tie mūsų bičiuliai, kurie šiandieną yra susirinkę čia, šioje gražioje mūsų Sodyboje, bet kurie stovi už Sąjungos ribų, turėtų rimtai pagalvoti, kad jų buvimas šiandien čia galimas tik ištikimųjų Sąjungos narių dėka, kurie savo darbu ir pinigais sukūrė mūsų lietuviškąsias institucijas šiame krašte. Tačiau, jeigu mums nepavyko pritraukti visų lietuvių į Sąjungą, tai pasisekė padaryti žymiai svarbesnis dalykas, t.y. suburti ir išlaikyti vienoje organizacijoje įvairių pažiūrų, įvairių partijų, įvairių religijų asmenis. Ir ne tik suburti ir išlaikyti, bet ir sudaryti sąlygas geram, nuoširdžiam ir vieningam bendradarbiavimui ir darbui. Nėkiek neabejoju, kad Sąjungos įtaka panaikino ar bent sušvelnino ir pas mus karts nuo karto beįsiskverbiančias partines rietenas ir asmeninius užgauliojimus. Sąjungoje lietuviai nebuvo ,nėra ir niekuomet nebus skirstomi pagal partijas, bet pagal jų lietuviškumą ir darbą, nes tokia yra Sąjungos paskirtis. Pas mus kunigai balsuoja už socialistus, socialistai stato kryžius, tautininkai rašo Sekmadienio Rimtis ir p., nes visa tai eina bendram, lietuviškam gerui.

Savo sugyvenimo ir susiklausymo dėka, mes atlikome didelius darbus sau patiems ir savo pavergtajai tėvynei. Toli nukeliavome nuo tų laikų, kada Lietuvos vardas buvo beveik nežinomas šiame krašte, kada Sąjungos būstinė buvo mažas sekretoriaus miegamasis trečiame namo aukšte ir kada mūsų organas buvo vieno šapirografuoto puslapėlio dydžio. Kitas sąlygas, kito kią būklę turime šiandieną. Sukūrėme tai ne per dieną, ne miegodami, bet per darbą, pasiaukojimą ir vieningumą. Visi laurai už tai tenka mūsų ištikimiesiems Sąjungos nariams, kurie ištikimai per dešimtį metų mokėjo nario mokestį ir rėmė Sąjungą, ir mūsų didžiausioms talkininkėms — skyrių valdyboms, kurios pasikeisdamos per dešimtį metų nepailstamai triūsė, vargo, dirbo, nepaisydamos kliūčių, priekaištų ir ne pasisekimų. Dirbome savo organizacijai, statėme jai ekonominius pamatus, garsinome Lietuvos vardą ir gynėme Lietuvos interesus. Kartais tai darėme su didesniu pasisekimu, kartais su mažesniu, bet visuomet su gera intencija, švaria sąžine ir apgalvotai.

Ne visi mūsų lūkesčiai ir siekimai išsipildė. Pats svarbiausias siekimas — Lietuvos išlaisvinimas — tebėra neįvykdytas, ir šiandien iš šios vietovės mūsų mintys krypsta į pavergtąjį kraštą ,kur prie Nemuno ir Baltijos jūros yra likę mūsų broliai ir sesės, mūsų tautiečiai. Šiandien mes jungiamės mintimis su jais ir savo tautiečiais Sibire ir kitur ir, stovėdami šalia rūpintojėlio ir priešais lietuvišką trispalvę, prisiekiame tęsti pradėtąjį darbą iki sėkmingos pabaigos — Lietuvos išlaisvinimo.

Ir Sąjunga bus reikalinga, kol Lietuva neatgaus laisvės. Per dešimtį metų mes pasistatėme tvirtus pamatus savo tolimesnei veiklai ir tvirtai tikėkime, kad mes tą veiklą sėkmingai tęsime, nes tam esame įpareigoti.

Žmogaus gyvenime dešimt metų yra gana ilgokas laiko tarpas, o juo labiau organizacijai emigracijoj. Kai apsidairau aplinkui, pamatau, kad likau vienintelis Sąjungos narys, be pertraukos dalyvavęs Centro Valdybose per visus dešimtį metų. Sunku būtų pasakyti, kodėl taip įvyko. Ar tik ne bus taip, kaip atsitinka vedusiems. Žmona kartais supyksta, kartais išbara, kartais perdaug kalba iki įkyrumo, bet vis tiek ji meilesnė už kitas, vis tiek be jos negalima gyventi.

Su Sąjunga mes jau suaugome, ir be jos mūsų gyvenimas būtų daug tuštesnis. Mes turėjome sunkių dienų, mes turėjome laimingų dienų, bet tai yra gyvenimo realybė, tai pasitaiko kiekvienoje šeimoje. Daug savo šeimos narių išleidome į kitus kraštus, ir daug iš jų ir po šiai dienai su dideliu malonumu prisimena Sąjungą ir jos veiklą.

Šia proga dera prisiminti ir padėkoti tiems mūsų nariams, kurie paliko šį kraštą, daug pasidarbavę Sąjungai. Dėkojame visiems buvusių valdybų, tarybų ir revizijos komisijų nariams ir kitiems buvusiems pareigūnams.

Iš gilumos širdies dėkoju visoms skyrių valdyboms ir nariams, be kurių aktyvios ir nuoširdžios paramos Sąjunga negalėtų gyventi. Kviečiu visus ir toliau nepasiduoti nuovargiui, neapsnūsti, bet pradėtąjį darbą tęsti toliau su dar didesniu pasiryžimu.

Ypatingą padėką reiškiu Dešimtmečio Minėjimo Komisijai už šio minėjimo suorganizavimą: pirm. Senkui ir nariams kun. Daukniui, ponams Baubliui, Neveravičiui ir Akelaičiui. Komisija įdėjo daug darbo, kuriuo šiandien visi galime pasidžiaugti.

Susirinkome mes čia šiandien paminėti savo organizacijos dešimtmečio, susitikti ir pasikalbėti vienas su kitu, pasidalyti laimėjimais ir pralaimėjimais, džiaugsmais ir liūdesiu. Tegu ši diena palieka mums ilgai atmintyje, kaip kelrodis į ateitį, į šviesią ir džiaugsmingą ateitį, į ateitį laisvos nepriklausomos Lietuvos.

NIDOS KNYGŲ KLUBAS

Kaimietiškoji psalmė

Vinco Kazoko verstasis ir Nidos Knygų Klubo savo nariams išleistasis Felix Timmermans nuotaikingasis romanas „Kaimietiškoji psalmė" jau išėjo į žmones. Praeitą savaitę jis jau išsiuntinėtas skaitytojams. Tai yra aštuonioliktasis Nidos Knygų Klubo leidinys.

Nida auga, ir skaitytojai jau bus pastebėję tai iš paskutiniųjų leidinių: čia originalus naujas darbas, čia verstinė sultinga šviežiena, čia netolimoje ateityje vėl laukia skaitytojų kas nors ypatinga. Reikia tikėtis, kad ir „Kaimietiškoji psalmė" bus skaitoma su malonumu. Ji bus artima tiems skaitytojams, kurie tebeprisimena kaimą. Kam savas miestas, tas „Kaimietiškoje psalmėje" galės pasigėrėti žmogum.

Belaukiant, kol bus atspausdinta didesnio darbo reikalaujanti sumanytoji skaitymų knyga, kad Nidos Knygų Klubo skaitytojai per ilga nepasiilgtų geros skaitomosios medžiagos, netrukus bus baigtas spausdinti ir išsiuntinėtas Irenos Joerg romanas „Taika ateina į slėnį".

Pigiai nariams atiduodamieji Nidos K. K. leidiniai ir skaitymo mėgėjų tarpe nusipelno vis rimtesnio vertinimo, ypač pačių leidinių lygio augimas.

TRYS NAUJIEJI GARBĖS NARIAI

DBLS dešimtasis suvažiavimas birželio 8 d., įvertindamas didelius darbus ir nuopelnus tiek Sąjungai, tiek tuo pačiu ir lietuviškiesiems reikalams, Mečį Bajoriną, vieną iš pačios Sąjungos steigėjų, nuolatinį jos centro valdybos narį, aštuoneris metus pirmininkavusį jai, kai Sąjunga organizavo ir stiprino ekonominius lietuvybės pagrindus, Petrą Bulaitį, senosios išeivijos patį šviesiausiąjį atstovą ir iškiliausiąjį veikėją šiame krašte, dirbantį lietuvybei jau arti penkiasdešimt metų, vieną iš pačios Sąjungos steigėjų, ilgametį jos centro valdybos narį, ir Petrą B. Varkalą, Sąjungos steigėją, pirmininkavusį laikinajam komitetui ir pirmuosius keleris metus vadovavusį jai ir įvedusį Sąjungą į visus lietuvius apjungiančios organizacijos vėžes — visais balsais išrinko Sąjungos Garbės nariais.

Petras Bulaitis — suvalkietis nuo Seinų, gimęs 1895 m. Namie išmokęs rašyti ir skaityti lietuviškai, baigęs Kučiūnuose mokyklą, vėliau išėjo į amatininkus. 1911 m. atvyko į Angliją, siuvėjavo pas kitus, tik po I pasaulinio karo, 2 metus išbuvęs kariuomenėje, Skotijoje sukūręs šeimą, grįžęs į Londoną įsteigė savo siuvyklą.

P. Bulaitis žinomas ne tik tuo, kad išaugino ir išleido į žmones gausią lietuvišką šeimą. Jis nuo pat jaunystės dienų dalyvauja lietuviškajame visuomenės gyvenime, vis būdamas priekinėse vadovaujamose vietose. Jis — parapijos komiteto pirmininkas, jis— Lietuvių klubo pirmininkas ir valdybu narys, be jo neišsivertė nei „Rūtos" draugija, nei šv. Juozapo Darbininkų draugija, nei pagaliau DBLS. Jis ir paskaitas skaitė, ir rašė, ir visais kitais galimais būdais jungė lietuvius į krūvą ir palaikė juose tautinę gyvybę.

Mečys Bajorinas — žemaitis, gimęs 1914 m. ūkininkų šeimoje. Mokėsi jis Kupiškio progimnazijoje, Tauragės aukštesniojoj komercijos mokykloj ir Niels Bracks prekybos mokykloj Kopenhagoj.

1935-36m. atlikęs karinę prievolę karo mokykloj, kaip kariūnas aspirantas, nuėjo dirbti į „Maisto" eksporto skyrių. 1938 m. atvyko į Londoną rūpintis „Maisto" gaminių importu į Didž. Britaniją ir ėjo tas pareigas, kol karas nutraukė prekybos ryšius su Lietuva. Karui užėjus vienerius metus dirbo šaldytuve, o 1943 m. perėjo į Barclay, Perkins & Co Ltd. alaus bravorą ir iki 1954 m. dirbo ten algų ir buhalterijos skyriuje. 1954 metais perėmė Lietuvių Namų Akc. Bendrovės vadovybę.

DBLS gyvenime dalyvauja nuo pat kūrimosi dienų. Įėjęs 1947 m. į organizacinį komitetą, be jokios pertraukos buvo išrinktas į visas Centro Valdybas, jau nuo 1949 m. perrenkamas vis DBLS Pirmininku.

Petras B. Varkala — suvalkietis, gimęs pažangių ūkininkų šeimoje. Pradžios mokslą išėjęs kaime, baigė „Aušros" gimnaziją Kaune. Tarnaudamas valdinėse įstaigose, studijavo Kaune ekonomiją ir 1934 m. įsigijo diplomą. Tuo nepasitenkindamas, 1935 m. savo lėšomis išvyko į Angliją pagilinti ekonominių studijų ir susipažinti su šio krašto komerciniu gyvenimu ir jo praktika. Tais pat metais liepos mėn. gavo pasiūlymą dirbti prie Lietuvos ekonominių organizacijų atstovo Anglijoje. Pasiūlymą Varkala priėmė, ir nuo to laiko jo uždavinys buvo prižiūrėti ir ugdyti pieno produktų ir kiaušinių eksportą į Angliją. 1940 m. pavasarį buvo paskirtas Agrikultūriniu Attache prie Lietuvos Pasiuntinybės Londone.

Dalyvauti visuomenės gyvenime P. B. Varkala pradėjo universitetinių studijų metais. Jo iniciatyva įsteigta ir DBLS, jis buvo orrganizacinio komiteto ir pirmųjų dviejų Centro Valdybų pirmininkas, nuo organizacijos gyvenimo neatitolęs ir iki šios dienos.

AKTAS

Didž. Britanijos Lietuvių Sąjunga, minėdama pirmąjį dešimtmetį, Lietuvių Sodyboje, Headley Parke, stato

PAMINKLINĮ KRYŽIŲ-RŪPINTOJĖLĮ

Dievo ir Tautinių Idealų ištikimybei.

Mes, lietuviai, kovosime ir nenurimsime, kol bus atstatyta Lietuvos Laisvė ir Nepriklausomybė.

Mes didžiuojamės, kad Lietuvos sodybos, pakelės ir laukai buvo papuošti kryžiais, kad mūsų Tėvynė vadinosi Rūpintojėlių Šalimi, nes Kryžius reiškia įprasmintos kančios pergalę ir Prisikėlimą.

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos vardu pasirašė: Sąjungos Valdyba, Garbės nariai, Dešimtmečio Minėjimo Komisija.

Lietuvių Sodyba, Headley Park, Sekminės, 1957 m. birželio 9 d.

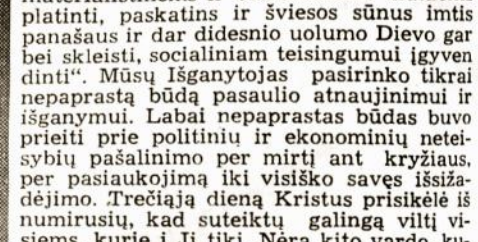

Už Tėvynės išlaisvinimą!

Jau 17 metų, kai bolševikų tankai, lyg skėrių pulkai, užplūdo mūsų Tėvynę Lietuvą, atvilkdami geležinę uždangą, užgniaužd ami mūsų jaunos Tautos Laisvę. Jau 16 metų, kai šimtai tūkstančių mūsų Brolių ir Sesių, plačiai organizuotu mastu, buvo pradėti gaudyti ir tremti iš gimtojo krašto į Sibirą vergų darbams. Bedieviškojo bolševizmo akivaizdoje sukilome, bet vos prašvitus pirmiesiems Laisvės spinduliams ir vėl nauji trėmimai ir žudynės ir lig šiol būriai tebežudomi dėl to, kad yra krikščionys ar bent priešingi bedieviškajam komunizmui. Tas siaubingas žudymas atliekamas su tokia neapykanta, su tokia didele barbarybe, jog atrodo visai neįtikėtina mūsų laikams. Kas vyko ir tebevyksta mūsų Tėvynėje, kas vyko Vengrijoje, kur bolševikų žiaurumai taip plačiai nuskambėjo per pasaulį, gali pasikartoti ir kituose laisvuose ir kultūringuose kraštuose.

Pirmą kartą žmonijos gyvenime vedama šaltai apgalvota ir bolševikų stropiai paruošta kova prieš visa, kas Dievu vadinama. Kas jiems pasipriešins? Jau PIJUS XI reiškė viltį, kad „ikarštis, su kuriuo tamsybės sūnūs dieną ir naktį darbuojasi savo materialistinėms ir bedieviškoms klaidoms platinti, paskatins ir šviesos sūnus imtis panašaus ir dar didesnio uolumo Dievo garbei skleisti, socialiniam teisingumui įgyvendinti". Mūsų Išganytojas pasirinko tikrai nepaprastą būdą pasaulio atnaujinimui ir išganymui. Labai nepaprastas būdas buvo prieiti prie politinių ir ekonominių neteisybių pašalinimo per mirtį ant kryžiaus, per pasiaukojimą iki visiško savęs išsižadėjimo. Trečiąją dieną Kristus prisikėlė iš numirusių, kad suteiktų galingą viltį visiems, kurie į Jį tiki. Nėra kito vardo, kuris galėtų išgelbėti pasaulį. Jis yra žmonijos kertinis akmuo, ir kas krinta ant to akmens, tas sudūš, ir ant ko jis krinta, tą sutriuškins! Bolševikai gali girtis savo pastatytais babeliais, tūkstančiais fabrikų, mokyklomis, ligoninėmis, bet jų babeliai sugrius, nes jie pastatyti be kertinio akmens, jų mokyklų studentai neįgys išminties, nes užmiršę, jog karvė yra pasitenkinus todėl, kad jos pilvas pilnas, bet su žmogumi yra kitaip! Ne vien duona gyvas, bet protas trokšta tiesos, širdis — meilės giliausia prasme, o tai randama tik Dievuje!

Birželio įvykiai kviečia susimąstyti ir nauju ryžtu pakilti už Tėvynės išlaisvinimą iš didžiųjų Dievo priešų. Daugumas šiais laikais mano, kad bet ką pasiekti užtenka žmogiškų priemonių — susirinkimų, laikraščių, politikos. Tai yra svarbios priemonės, bet negalima perdėti jų reikšmės. Prieš Dievo malonės ir Sakramentų veikimą jos yra labai menkos, nes jei Viešpats nestato namų, veltui dirba tie, kurie juos stato!

P. Dauknys, MIC

Pamaldos

WOLVERHAMPTON — šį sekmadienį, 1 val. p.p., Šv. Petro bažn., North Str. Kviečiami plačiosios apylinkės tautiečiai už pavergtuosius Brolius priimti Šv. Komuniją.

LATVIAI ISTORIJOJ IEŠKO DARBININKO IR VALSTIEČIO

JAUNIEJI SAKO, KAD SENIEJI NEMATĖ LIAUDIES. DABARTINĖS DIDŽIULĖS PASTANGOS RASTI JĄ. SMULKI DARBININKŲ REGISTRACIJA ISTORIJOJE.

Prof. Dr. ZENONAS IVINSKIS, Roma.

Štai keletas pavyzdžių, rodančių, kaip sovietinių istorikų dėmesys yra labiausiai nukreiptas į tyrinėjimą valstiečių santykių, agrarinės bei ūkio istorijos, labiausiai išryškinant klasių kovą ano meto feodalinėje visuomenėje, nes anksčiau istorikai niekinamai traktavę liaudies mases ir jų vaidmenį istorijoje. Jie, girdi, stengėsi nuslėpti vykusią klasių kovą tarp valstiečių ir jų engėjų feodalų (Liet. TSR šaltiniai I, p. 4).

Minėtasis T. Zeidas 1951 m. latviškai paskelbė „Feodalisms Livonijoje". M. Stepermanis yra parašęs plačią monografiją apie „Die Unruhen der livlaendischen Bauern ir der 2. Haelfte des 18. Jhs, o D. Liepina parašė rusiškai savo disertaciją kandidatės laipsniui gauti apie Rygos patrimonialinės srities valstiečius 16-17 amž. Net žinomas senas patriotas letgalietis B. R. Brežgo, anksčiau tiek daug rašęs iš Letgalijos praeities, Latvių TSR Akademijos žiniose („Izviestija Akad. nauk Latvijsk. SSR, 1952, Nr. 4), prisitaikydamas laiko reikalavimų, parašė rusiškai: „Letgalijos valstiečių kova feodaliniais ir baudžiavos laikais" — („Borba latgal'skich krest'jan v feodal'no-krepostni českoje vremia").

Daugiausia prirašė J. Zutis, nuo seniausių laikų iki 19-jo amžiaus. 1948 m. jis latviškai paskelbė (Rygoje) „Agrie viduslaiki Latvija" — „Ankstyvieji viduramžiai Latvijoje", 1949 m. pasirodė „Vidzeme ka polu un zviedru einas objekts" — „Livonija kaip tarp Lenkijos ir Švedijos kovų siekinys". Livonijos karas 1558-82, žemės reforma pirmoje 19-jo amžiaus pusėje ir valstiečių būklės klausimas tuo metu buvo jo domėjimosi objektas. Nuo 1945 ligi 1954 metų yra paduota Latvijos TSR sąrašuose keliolika J. Zutis darbų. Dauguma jų rašyti latviškai ir spausdinti Rygoje.

Kandidatų disertacijos tuo tarpu, kaip taisyklė, vis rašomos rusiškai. Jų temos mums jau nieko nauja nebeduoda. Nurodo tik tą pačią kryptį. Aš čia besuminėsiu tik keletą pavyzdžių.

Štai M. I. Kozin kandidato laipsniui disertacija 1952 m.: „Agrarinių santykių išsivystymas Livonijos gubernijoje 60-taisiais 19-jo amžiaus metais" — (Razvitije agrarnych otnešenij v Livliandskoj gubernji v 60-x godach XIX veka").

1953 m. G. Strods parašė disertaciją kandidato laipsniui: „Valstybiniai Kuršo (Kurland) dvarai ir sunykimas baudžiavinio ūkio pirmoje 19-jo amžiaus pusėje" — („Kurzemskije kazennyje imenija v perijod rozloženija barščinnogo choziajstva v pervoj polovinie XIX veka").

Kai produktyvus komunistinis istorikas J. Krastinš, kaip ir Zutis, istorijos mokslų daktaras, 1948 m. davė darbą apie kapitalizmo išsivystymą Latvijoje („Latvija stra ujas kapitalisma attistibas laika un imperialisma laikmeta sakuma"), istorijos kandidatas B. J. Vilks parašė disertaciją — mūsiškai būtų tai tik diplominis darbas — apie „Susidarymą pramonės proletariato Latvijoje antrojoje 19-jo amž. pusėje" — („Formirovanije promyšlennego proletarijata v Latviji vo vtoroj polovinie XIX veka").

Proletariato atsiradimo ir jo vaidmens ieškojimas ,tiksliau pasakius, perdėtas ir visai neistoriškas jo iškėlimas yra apskritai nauja, Pabaltijo istorikų griebiamoji tema.

Apie Latvijos proletariatą rašė per 5 numerius žurnalo „Literatura un Maksla" (1951, Nr. Nr. 41-46) T. Draudinš. Jo tema: „Riga — proletariata revoliucionaras kustibas centrs Latvija" — („Ryga kaip latvių revoliucinio proletariato centras"). Ta tema rašė taip pat minėtasis J. Krastinš ir dar K. Kaulinš. Jis, be kita ko, 1950 m. parašė „Latvijas darbalaužu cinas bolševiku vadiba par padomju varu" — („Dirbančiųjų kova Latvijoje už sovietinę valdžią, vadovaujant bolševikams").

Žinia, 1905 m. revoliucija iš visų Pabaltijo tautų didžiausio atgarsio radusi Latvijoje. Ji čia stipriai nukreipta prieš vokiečių dvarininkus ,net prieš vokiečių pastorius (penki jų buvo užmušti), daug dvarų buvo paleisti dūmais. Latvijos socialdemokratų partija, apie kurią šiemet yra pasirodęs tremtyje vienas darbas, suvaidino didelį vaidmenį.

Suprantama dėl to, kad 1905-07 metų laikotarpis yra plataus dėmesio centras. Ta tema latvių kalba darbus 1949-50 m. yra davę P. Dauge ir minėtasis J. Krastinš, vis apžvelgdami anuos dvejis metus: 1905-07 m. revoliucija Latvijoj (1905-07 gada revolucija Latvija). 1946 m. K. Kaulinš žurnale „Padomju Latvijas Bolševiko" (Nr. 1-2) jau buvo rašęs: „1905 metų sausio dienos Latvijoje" — („1905 gada janvara dienas Latvija").

Įdomu, kad sovietiniai Pabaltijo istorikai jauno prieauglio dėmesį kreipia į laiko tarpį prieš I Didįjį Karą, į 1912-1914 metus. Štai apie tuos trejis metus yra rusiškai parašytos 1953 m. dvi disertacijos, viena Rygoje, kita Maskvoje: I. K. Rutman' — Latvijos bolševikų kova su likvidatoriais naujojo revoliucinio pakilimo metuose 1912-14) — („Borba bolševikov Latviji s likvidatorstvom v gody novogo revoliucijonnogo podjema" (1912-14). Maskvos univ-te E. Ripa parašė „Darbininkų judėjimas Rygoje revoliucinio pakilimo metuose (1912-14)" — („Robočije dviženije v Rige v gody revoliucijonnogo podjema (1912 - 14)".

Kaip sakyta, surasti proletariatą, iškelti jo vaidmenį Pabaltijyje sovietams yra pasidariusi labai svarbi tema. Čia reikia pridėti tiek: 19-20-jo amžiaus sąvartoje Ryga turėjo apie 290.000 gyventojų, iš jų 56 tūkstančiai buvo pramonės darbininkai. Penkios įmonės turėjo daugiau kaip 1000 darbininkų, o 123 daugiau kaip 100 (Witram, Baltisch. Gesch., 1954, p. 228).

Reikia dar pastebėti, jog ano minėtojo II-jo tomo „Latvijos TSR istorijos" autorių buvo ypatingas uždavinys tiksliai sužymėti visų Latvijos miestų įmones ir jų darbininkus. Čia yra, be kitko, spalvotas žemėlapis, kur vaizdžiai nurodyta, kiek prieš I D. Karą 17-koje Latvijos miestų buvo įmonių ir kiek darbininkų (II, 364). Pažymėta, kad Rygoje 394 įmonėse buvo 67.019 darbininkų. Antroje vietoje stovi Liepaja su 8216 darbininkų (61 įmonė), paskui eina Jelgava su 7009 darbininkais (85 įmonės), ir t.t.

(E) Kapsuko (Marijampolės) dramos teatras per pirmąjį darbo sezoną turėjęs 7 premjeras, jų tarpe Binkio „Atžalyną", Vienuolio „Prieblandoje", Blaumanio „Indranus" ir k. Viso buvę 56 pastatymai ir padaryta daugiau kaip 20 išvykų į įvairių rajonų centrus bei miestelius.

DVEJI METAI ITALIJOS LIETUVIŲ GYVENIME

Pirmoji jau galutinai suorganizuotas Italijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybą š, m. gegužės 6 d. Romoje, Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijoje, buvo susirinkusi savo dviejų metų veiklos apžvalginiam ir už baigiamajam posėdžiui. Posėdyje dalyvavo 7 Kr. Tarybos nariai, o Kr. Tarybos nariui kun. Dr. Zeliauskui atstovavo jo įgaliotas Kontrolės Komisijos narys kun. A. Naujokas. Svarbiausiąją posėdžio darbų tvarkos dalį sudarė Italijos Lietuvių Bendruomenės vykdančiųjų ir veiklą kontroliuojančiųjų organų pranešimai.

Krašto Valdybos veiklos apyskaita

Ką daugiau kaip per dvejis metus Kr. Valdyba nuveikė, išsamiai pranešė jos pirmininkas kun. V. Mincevičius, kuris jai visą šį laikotarpį vadovavo, kai kiti du nariai, T.P. Rabikauskas ir kun. V. Bitinas, į ją įėjo nuo 1955 m. lapkr. 2 d., atsistatydinus buvusiems T. Kl. Žalaliui ir Dr. J. Gailiui.

Daugiausia vargo, rūpesčio ir išlaidų pareikalavo, bet drauge didžiausios reikšmės Lietuvos vardo ir reikalų skelbime turėjo Lietuvos Neprikl. šventės ir minėjimai Romoje. Visi jie susilaukė didelio atgarsio šio krašto visuomenėje, visuose buvo atsilankę po kelis šimtus rinktinės publikos. Pamaldas tomis progomis atlaikė ir kaskartą savo giliomis mintimis reikšmingą pamokslą pasakė vienas iš įtakingiausių Bažnyčios vyrų Kard. Giuseppe Pizzardo. Pagrindines kalbas iškilmingo minėjimo metu yra pasakę: įžymus politikas Italijos Vyriausybės ministeris Guido Gonella ir Senato Švietimo Komisijos pirmininkas bei Užsienio Reikalų Komisijos narys senatorius prof. Raffaele Ciasca. 1957 metų minėjime buvo pažadėjęs kalbėti Užsienio Reikalų Viceministeris Alberto Folchi, bet dėl nenumatytų priežasčių paskutiniu akimirksniu buvo sutrukdytas, ir jo vietoje kalbėjo senatorius prof. R. Ciasca ir generolas Libero Sauro. Šventės proga kasmet buvo gautos sveikinimo telegramos iš Italijos Respublikos Prezidento ir visos eilės kitų įtakingų valstybės asmenų. Šv. Tėvas visus tris kartus yra atsiuntęs Apaštalinį palaiminimą lietuvių tautai. Tomis progomis Italijos ir Vatikano radiofonai ir spauda yra paskelbę plačius pranešimus apie Lietuvą ir jos kančias Sovietų vergijoje.

Kultūrinė ir kitokia veikla

Be Vasario 16 minėjimų, Kr. Valdybos rūpesčiu kasmet buvo atitinkamai paminėtos birželio mėn. įvykių sukaktys ir rugsėjo 8 d. šventė. Ypač paminėtos 1955 m. birželio 19 d. pamaldos šv. Petro bazilikoje, kurias atlaikė ir ugningą pamokslą pasakė vysk. Pietro Van Lierde, Jo Šventenybės Generalvikaras Vatikano teritorijai.

Buvo taip pat suruošta visa eilė pamaldų už Lietuvą, tarpininkaujant ir talkinin kaujant įvairioms italų ir tarptautinėms organizacijoms. Abu kartu tokios pamaldos suruoštos drauge su Tarptautinės Marijos Akademijos Tylos Bažnyčios sekcija ir vieną kartą prisidedant Italų Tautiniam Komitetui. Tam pačiam Komitetui padedant buvo suruošta italų visuomenei paskaita apie Lietuvą sovietinio komunizmo vergijoj. Be to, šių dviejų metų bėgyje Kr. Valdyba surengė italų publikai du lietuviškos dainos koncertus, kuriuose su dideliu pasisekimu pasirodė solistės Prudencija Bičkienė, Janina Liustikaitė ir tenoras Stasys Baranauskas.

Lietuva ir lietuviai buvo įvairiomis progomis atstovaujami Italijoje dažnai vykstančiuose tarptautiniuose kongresuose ir suvažiavimuose. Ypač paminėtinas lietuvių dalyvavimas X Tarpt. Istorinių Mokslų Kongrese Romoje, Pasaulinės Kat. Jaunų Moterų ir Mergaičių Federacijos kongrese Romoje ir visai neseniai Arezzo mieste vykusiame XI Tarpt. Krikš. Demokratų Unijos (NEI) kongrese.

Su Italijos visuomenės ir valdžios sluogsniais bendradarbiauta gyvai ir nuoširdžiai. Įvairiuose mūsų tautos ir tautiečių reikaluose iš jų susilaukta gilaus supratimo ir veikios paramos. Nekalbant apie daugybę atskirų atvejų, kur buvo padėta norintiems atvažiuoti į Italiją ar joje gyvenantiems lietuviams, ypač paminėtinas Italijos Vyriausybės suteiktas palengvinimas Lietuvos pasų vizavime, juos lygiai traktuojant su kitų laisvų valstybių pasais. Tas pats palengvinimas, Kr. Valdybai prašant, buvo pritaikytas ir Latvijos bei Estijos pasams.

Pasklidus žiniai, kad į Italijos komunistų partijos suvažiavimą ruošiasi atvykti iš Maskvos Suslovas, 1944 metais vykdęs lietuvių deportacijas ir 1956 m. padėjęs krauju ir ugnimi užgniaužti laisvės judėjimą Vengrijoje, Kr. Valdyba pasiuntė Italijos Vid. Reikalų ministeriui protesto telegramą, drauge informuodama Italijos spaudą apie Suslovo asmenį ir jo darbus. To viso pasėkoje Suslovui buvo paneigta įvažiavimo į Italiją viza.

Š. m. kovo 15 d., vengrams švenčiant 1848 metų sukilimo metines, buvo pasiųsti Italijos Min. Pirmininkui ir Užsn. Reik. ministeriui raštai, kuriuose išreiškiamas Italijos lietuvių solidarumas su heroiška vengrų tauta ir primenami Lietuvos bei kitų pavergtųjų tautų reikalai.

Bendruomenės vidaus gyvenimas

Šiuo metu, kiek žinoma, lietuvių Italijoje yra: 110 suaugusių ir apie 50 (įskaitant ir Liet. Saleziečių Gimnazijos auklėtinius) vaikų. Pastarųjų dviejų metų bėgyje naujai į Italiją atvažiavo 20, Italiją paliko 21.

Didžioji Italijos lietuvių dalis gyvena Romoje arba jos artimose apylinkėse (79 iš suaugusiųjų). Iš toliau gyvenančiųjų judrią ir veiklią lietuvių grupę sudaro Torino apylinkių lietuviai (15 suaugusių ir apie 35 vaikai) su centru Castelnuovo Don Bosco, kur yra Lietuvių Saleziečių Gimnazija. Likusieji yra išsisklaidę po įvairias vietoves.

Bendruomenės gyvenime dalyvauja beveik visi lietuviai. Pav., solidarumo įnašą už 1956 m. atsilygino 84 asmens, 4 nuo jo atleisti; priskaičius dar 8, kurie, nors nesumokėjo solidarumo įnašo, yra užpildę narių žinių lapą, belieka tik 14 tautiečių, kurie laikosi nuošaliai. Dalis jų nesiryžta dėl nepaslankumo ir vos vienas kitas dėl kitokių sumetimų.

Kiek žinome, nėra Italijoje nė vieno lietuvio, kuris turėtų sau visuomet užtikrintą medžiaginę padėtį; didžiausioji jų dalis neturi nė nuolatinio savo pragyvenimui pajamų šaltinio. Šalpos srityje našiai darbuojasi Balfo įgaliotinis kun. Dr. J. Vaišnora. Taip pat ir Kr. Valdyba 1956 m. vasarą parūpino pašalpos maistu Europos Ateitininkų ideologinių kursų dalyviams Š. Italijoje ir Lietuvių Saleziečių Gimnazijos vasarvietei Alpėse.

Krašto Valdyba palaiko glaudų ryšį su visais Italijoje gyvenančiais tautiečiais, jiems dažnai ir išsamiai pranešdama apie savo ir kitų Lietuvių Bendruomenės organų veiklą. Tam tikslui 1955 m. išsiuntinėti du Kr. Valdybos aplinkraščiai, o nuo 1955 m. gruodžio mėn. leidžiamas neperiodinis biuletenis „PLB Italijos Krašto Valdybos Informacijos", kurio pasirodė jau 5 numeriai. Be minėjimų, švenčių, sukakčių ir muzikos koncertų, lietuviai dar buvo ne kartą susirinkę įvairiomis kitomis progomis. Iš jų paminėtinos: 80 metų nuo vysk. Valančiaus mirties sukakties minėjimas, kuriame paskaitą skaitė prof. Z. Ivinskis; susitikimas su Romoje besilankančiais Vliko Prezidiumo ir Vykd. Tarybos pirmininkais ir prof. K. Pakšto paskaita apie svarbiąsias mūsų tautos ir tautiečių problemas.

Apskritai paėmus, Kr. Valdyba susilaukė iš visų narių gilaus supratimo ir nuoširdaus pritarimo visam tam, kas daroma Lietuvos ir lietuvių naudai.

Krašto Valdyba visiems einamiesiems reikalams aptarti ir kilusiems klausimams išspręsti per šiuos daugiau kaip dvejis metus turėjo 17 posėdžių. Nesant išteklių vienam apmokamam reikalų vedėjui išlaikyti, visą darbą ir Bendruomenės reikalų tvarkymą turėjo atlikti Kr. Valdybos nariai šalia kitų tiesioginių savo pašaukimo ir užsiėmimo pareigų. Jie nei už Bendruomenei paaukotą darbą ir laiką, nei už visokiais reikalais važinėjant ar kartais susirašinėjant išleistus pinigus neėmė jokio atlyginimo. **(IKVI)**

IŠ PABALTIEČIŲ TYRINĖJIMO INSTITUTO VEIKLOS

(Elta) Neseniai paskelbtas „Baltisches Forschungsinstitut" (Pabaltiečių tyrinėjimo instituto) vedėjo 1955-56 metais, prof. Dr. Zenono Ivinskio pranešimas vokiečių kalba apie to instituto veiklą. Lietuviai mokslininkai ligi šiol jame yra reiškęsi štaip:

Prof. Dr. A. Maceina (prof. Dr. Ipsen skatinimu) pradėjęs stambesnį darbą apie „komunistinio žmogaus fenomenologiją" ir tam tikslui renka medžiagą. Būsią nušviesta komunistinio žmogaus santykiai su Dievu, kitais žmonėmis, gamta ir kultūra. Be to, prof. Dr. Maceina parašė eilę straipsnių apie Dostojevskį ir Mickevičių ir kelioliką straipsnių apie lietuvius rašytojus (Lexikon der Gegenwartsliteratur" (Dabarties literatūros leksikonas).

Prof. Dr. Z. Ivinskis svarbiausiu savo uždaviniu laikė rinkti medžiagą lietuvių tautos istorijai. Rankraštis paruoštas iki 15 amžiaus. 16 amž. liečiančią medžiagą jau anksčiau buvo surinkęs Romos bibliotekose ir archyvuose. Teksią dar padirbėti prie 17, 18 ir 19-jo amžiaus medžiagos.

Remdamasis studijomis Vatikano archyvuose, prof. Dr. Ivinskis parašė šiuos straipsnius: 1. „Katalikybės restauracija Lietuvoje. Problemos ir požiūriai į protestantizmo plėtimąsi ir jo žlugimą Didž. Lietuvoje" („Lux Christi"); 2. Žemaičių religinė padėtis vysk. Jurgio Petkūno-Petkevičiaus laikais" („Aidai"); 3. Parašė apie 30 stambesnių ar smulkesnių straipsnių istorinėmis temomis „Lietuvių Enciklopedijai"; X-tame tarptautiniame istorikų kongrese Romoje 1955 metais skaitė paskaitą: „Jėzuitų vaidmuo priešreformaciniame judėjime Lietuvoje".

Kun. mag. K. Senkus tyrinėjo lietuvių liaudies dainas ir surinko tuo tikslu daug medžiagos. Memmingene ir Regensburge nusirašė apie 1.000 būdingų dainų, Oldenburge (stovykloje Wehnen) aptiko vertingą A. Sabaliausko lietuvių dainų ir giesmių gaidų rinkinį ir parūpino jų fotokopijas. Freiburge ilgėliau tyrinėjo Deutsches Volksliederarchiv esamus lietuvių dainų rinkinius. Ten yra ir didžiulis veikalas „Tautosakos darbai", kur taip pat yra daug lietuviškų dainų (ypač 3-me, 4 ir 5-me tomuose). Daugelį dainų ten nusirašė arba pasidarė fotokopijas.

Ir 1955-56 m. institutas parėmė pabaltiečius studentus, studijuojančius vokiečių universitetuose. 7.880 markių padalyta 65 studentams. Nors institutas pirmenybę teikia studijuojantiems filologiją, filosofiją ir ekonominius mokslus, pašalpos atiteko daugiausia kitų mokslų studentams. Iš teologų ir teisininkų nebuvę gauta nė vieno prašymo.

Instituto biblioteka pamažu didėja. Pasikeičiama raštais ir su kitomis institucijomis. Iš Švedijos gauta stambi dovana: „Svensk Uppslagsbok", tai naujoji švedų enciklopedija, turinti 32 tomus. Nesant pakankamai lėšų, ne visas knygų naujenybes galima įsigyti. Institutas yra numatęs sutvarkyti ir buvusio Pabaltiečių universiteto biblioteką.

Apyskaitos metais mirė trys instituto nariai, būtent prof. V. Krėvė-Mickevičius, prof. Vacl. Biržiška ir I. G. Grano (estas). Jų nekrologai įdėti „Commentationes Balticae" III tome.

WILLIAM SAROYAN

MEKSIKIEČIAI

Juan Cabral buvo augalotas meksikietis, kuris dirbo mano dėdei — genėjo vynmedžius. Vyras jis buvo neturtingas, turėjęs šiek tiek nuosavybės: žmoną Consuelą, sūnus Pablą ir Panchą, tris dukteris, luošą pusbrolį Federiką, keturis šunes, katę, gitarą, šautuvą, seną arklį, seną vežimą, galybę puodų ir keptuvių.

Buvau kieme ir kalbėjaus su dėde tą rytą, kai keliu atvažiavo Juan prašyti darbo.

— Kas čia dabar? — tarė mano dėdė.

— Meksikiečiai, — tariau aš.

— O iš kur tu žinai? — tarė dėdė.

— Iš šunų, — tariau aš. — Meksikiečiai yra taurūs paprasti žmonės. Jie niekados nebūna tokie vargšai, kad nepajėgtų išlaikyti gaujos šunų. Tai su kilmingaisiais susimaišę indėnai.

— O ko jie nori? — tarė jis.

— Darbo, — tariau aš. — Skauda jiems širdis prisipažinti, bet iš tiesu to jie ir nori.

— Man nereikia jokios pagalbos, — tarė mano dėdė.

— Jiems nesvarbu, — tariau aš. — Jie apsigrįš ir keliaus sau iki kito vynuogyno.

Vežimas pamažu pasiekė kiemą, ir Juan Cabral meksikietiškai tarė labas rytas. Buenos dias, amigos. Kapota anglų kalba jis tarė:

— Ar šitam vynuogyne nebūtų darbo stipriam meksikiečiui?

— Kam tokiam? — tarė mano dėdė. — (Pavyzdžiui kam, — tarė jis man).

— Man, — tarė Juan Cabral. — Juanui Cabralui.

— Juanui Cabralui, — tarė mano dėdė. — Ne, darbo nėra.

— Koks atlyginimas ? — tarė Juan.

— Ką jis sako? — dėdė tarė man. Šiuo įtemptu metu ieškodamas sau pagalbos, jis užsidegė cigaretę.

— Jis nori žinoti, koks atlyginimas, — tariau aš.

— Kas gi sakė ką nors dėl atlyginimo? — tarė mano dėdė. — Aš nesiruošiu nieko samdyti.

— Bet jis nori žinoti, — tariau aš. — Jis žino, kad nesiruoši nieko samdyti.

Mano dėdė nustebo.

— Na, — tarė jis, — japonams aš moku po trisdešimt centų už valandą. Daugumas ūkininkų moka po dvidešimt ir po dvidešimt penkis.

— Atlyginimas yra trisdešimt centų už valandą, — tariau aš Juanui.

— Tiek tai maža, — tarė meksikietis. — Šią žiemą daug burnų teks išmaitinti.

— Ką jis sako? — tarė mano dėdė.

Dėdė jau buvo gana smarkiai susijaudinęs ir nieko nebesuprato, ką sako Juan, kol aš nepakartodavau.

— Jis sako, kad trisdešimt centų per valandą neužteks pasotinti visoms toms burnoms, kurias jam teks šią žiemą maitinti. — tariau aš.

— Ką jis turės maitinti? — tarė mano dėdė.

— Visus tuos žmonės, kurie dabar vežime yra, — tariau aš.

— O kur jie gyvens? — tarė mano dėdė.

— Aš nežinau, — tariau aš. — Man rodos, vis jau ras vietos apsigyventi.

Juan Cabral nekalbėjo. Vienas jo šunų priėjo prie mano dėdės ir aplaižė jam ranką. Dėdė pašoko ir išgąstingai apsidairė.

— Kas čia dabar? — tarė jis.

— Vienas meksikiečio šunų, — tariau aš.

— Na, tai nuvaryk jį nuo manęs, — tarė mano dėdė.

Liepiau šuniui eiti atgal vežiman, ir jis nuėjo.

Mano dėdė žiūrėjo, kaip jis nueina. Jis ne tik žiūrėjo, kaip šuo nueina, bet tiesiog tyrė tą ėjimą.

— Paprastas šuo, — tarė jis. — Tokių šimtai gatvėse.

— Teisybė, — tariau aš.

— Gražio nevertas šuo, — tarė mano dėdė.

— Bet jau vis tiek gražio tai vertas, — tariau aš. — Be dviejų dolerių tokio šuns nenupirksi.

— Už tokį šunį trijų dolerių tai jau nemokėčiau, — tarė mano dėdė. — Kam jis tikęs? Ar jis galėtų pagauti laukinį triušį ar ką nors panašaus?

— Ne, — tariau aš.

— Ar jis galėtų nubaidyti plėšikus? — tarė mano dėdė.

— Ne, — tariau aš. — Jis prieitų ir aplaižytų plėšikams rankas.

— Na, tai kam jis tikęs? — tarė mano dėdė.

— Visiškai niekam netikęs, — tariau aš.

— Tai kam jiems reikia šitokios galybės tokių šunų? — tarė mano dėdė.

— Jie yra meksikiečiai, — tariau aš. — Paprasti meksikiečiai.

— Aš girdėjau ,kad meksikiečiai smarkiai vagia, — tarė mano dėdė.

— Jie ima viską, kas tik neturi žemėj šaknų, — tariau aš.

— Man reikia trylika burnų papenėti, neskaitant savęs paties, — tarė Juan. — Trisdešimt centų už valandą per maža.

— Trylika burnų? — tarė mano dėdė.

— Jis įskaito ir gyvulius, — tariau aš.

— Nemanau, kad jis žinotų, kaip reikia vynmedžius genėti, — tarė mano dėdė.

— Ar tu nusimanai, kaip reikia vynmedžius genėti? — tariau aš Juanui.

— Ne, senior, — tarė jis. — Aš esu kareivis.

— Ką jis sako? — tarė mano dėdė.

— Jis sako, kad jis yra kareivis, — tariau aš.

— Karas jau baigėsi, — tarė mano dėdė.

Meksikietis pasiėmė šautuvą ir taikstėsi jį prie peties, norėdamas parodyti, kad jo esama kareivio, ir tada mano dėdė pamatė tą jo kvailiojimą. Dėdė užlindo už manęs.

— Pasakyk jam, kad padėtų tą ginklą,

(Nukelta į 4 psl.)

Artimieji Rytai

VIII. BENDROJI APŽVALGA

Art. Rytus geografiškai sudaro tie kraštai, kurie yra Europos, Azijos ir Afrikos pakraščių junginyje, tačiau politikai juos vis dažniau ima vadinti Viduriniasiais Rytais. Trumpiausi ir patogiausi oro ir vandens keliai iš Europos į Aziją eina per A. Rytus, dėl to jie gana svarbūs strateginiu — kariniu atžvilgiu. Kiekviena didesnė imperija istorijos bėgyje iškilusi, visai ar bent iš dalies, apimdavo ir šią sritį. Art. Rytai nuolat buvo svarbūs Rusijai, nes tik per juos galėdavo ji prieiti prie vadinamų šiltųjų vandenų ir didžiųjų pasaulio prekybos kelių. Iš kitos pusės Rusija yra ypač lengvai pasiekiama iš Art. Rytų, puolant jos pramonę Juodosios jūros ir Kaukazo -Uralo srityse. Jau iš seno didžiosios Vakarų valstybės stengėsi įsistiprinti Art. Rytuose, o tai joms iki šiol geriau vyko, negu Rusijai, ir kol kas jos čia tebepirmauja. Apie sovietų įtaką buvo duota žinių, rašant apie paskiras arabų valstybes.

Art. Rytuose gyvena daugiau kaip 90 milijonų žmonių, ir čia yra Islamo religijos centras. Meka ir Medina — mahometonų šventosios vietos, o Palestina — žydų Pažadėtoji žemė, krikščionims — Šventoji žemė. Art. Rytuose yra ir didieji pasaulio naftos ištekliai — juodasis auksas, Europai labai svarbus Suezo kanalas, Balkanams — Turkų sąsiauriai į Juodąją jūrą.

1945 m. kovo 22 d. septynios arabų valstybės: Egiptas, Saudi Arabija, Irakas, Sirija, Libanonas, Jemenas ir Transjordanija (kuri, žydų karo metu užėmusi vakarinę Jordano upės dalį, pasivadino Jordanija), Kaire pasirašė Arabų Lygos paktą, su tardamos bendradarbiauti politiniais, kultūriniais, finansiniais ir socaliniais klausimais. Ši Lyga kilo dėl dviejų visiems arabams bendrų reikalų: 1. atgaunant savo kraštų nepriklausomybę, arabuose kilo labai populiarus vienybės troškimas ir noras atkurti didžiąją Arabų Imperiją; 2. britų paskatinimas. Jau buvo sena britų Art. Rytų politika — turėti palankius arabus, kaip savo didžiųjų kelių į Indiją saugotojus, o kartu lyg pylimą prieš Rusijos veržimąsi į pietus.

Praktiškai Arabų Lyga pasireiškė politiniame ir nepolitiniame lauke. Buvo pasikeičiama mokslininkais, šaukiami inžinierių, daktarų, archeologų bendri suvažiavimai, sukurta arabų žinių agentūra. Ypač vienu reikalu labai vieningai sutarta — tai boikotuoti Izraelio žydų prekes. Tačiau, kaip paprastai, ekonominiai ir socialiniai reikalai nėra sprendžiamieji. Be politinio sutarimo, socialinis ir ekonominis bendradarbiavimas yra tuščias. Taip ir atsitiko.

Politiškai buvo du jungiamieji dalykai: Palestinos problema ir arabų išsilaisvinimas iš svetimųjų dominavimo. Tačiau jau žydų karo metu Arabų Lygos valstybės ne berado bendro sutarimo, ir pati Lyga vos neiširo dėl atskirų kraštų valdovų nepasitikėjimo vienas kitu. Arabų Legijono karininkai ginklus davė tik kai kuriems ištikimiems Palestinos arabų partizanams. Taip pat ir Egiptas ne visus partizanus rėmė ginklais, o tik tuos, kurių vadai buvo proegiptiško nusistatymo. Todėl daugelis Palestinos arabų buvo beginkliai ir praktiškai nepasiruošę žydų visuotinės mobilizacijos akivaizdoje. 1948 m. gegužės 15 d. žydams pradėjus karo veiksmus, imant Palestiną į savo rankas, atskirų arabų kraštų bendradarbiavimas visai pairo. Jordanijos tuometinis karalius Abdullah įtarė, kad kiti arabų kraštai verčia kovoti jo Arabų Legijoną tik dėl to, kad jis nusilptų kovose su žydais, o tada kitos arabų kariuomenės pačios vienos lengvai užims visą Palestiną ir valdys ją. Panašiai elgėsi ir Egiptas. Šią padėtį žydai puikiai išnaudojo ir sumušė egiptiečius. Patys britai nepadėjo egiptiečiams, nes, jei pastariesiems, antibritiškai nusistačiusiems būtų pasisekę užimti Palestiną, būtų kilusios vėl naujos didesnės bėdos. Šie visi dalykai atnešė žydams pergalę.

1953 m. į Arabų Lygą priimta naujai išsikovojusi nepriklausomybę Libija ir 1956 m. Sudanas, bet tai neišlygino padėties ir nesustiprino beirstančios Arabų Lygos.

Art. Rytuose britai visiškai dominavo nuo 1918 m. iki II pasaulinio karo ir dar jo metu. Atsisakydami Jordanijos (1946 m.) ir Palestinos (1948 m.) mandatų, savo karinį dominavimą įvairiais būdais tęsė ir toliau. Sekė naujos sutartys su Iraku, Egiptu, Jordanija, laivų kontrolė Persų įlankoje. Egipte ir Irake kylantis arabų nacionalizmas vertė britus savo strategines bazes kelti toliau į Afriką: Kenijon, Tanganikon ir Ugandon. Baigiantis II pasaul. karui, ne bepajėgdama užtikrinti saugumo Graikijai ir Turkijai, D. Britanija pakvietė JAV perimti iš jos šią naštą. Trumpu laiku JAV perėmė iš britų ne tik visą Art. Rytų gynybą, bet Amerikos laivynas savo tonažu greitai pralenkė britus Viduržemio jūroje. Apskritai pripažįstama ,kad britai gerbė arabų tautų kultūrą ir jų kraštuose sukūrė: 1. vidaus ir išorės saugumą; 2. tvirtus tų kraštų finansus; 3. gerus susisiekimo kelius.

JAV savo santykius su Art. Rytais plačiai išrutuliojo besibaigiant II pasaul. karui, o dar labiau karui pasibaigus. Iki 1940 m. Amerika praktiškai nepažino tokios S. Arabijos — su ja neturėjo net diplomatinių santykių, bet pasaulinis karas viską pakeitė. Per paskutiniuosius 10 metų Amerikos kapitalas, daugiausia veikdamas per Arabian American Oil Company, (sutrumpintai — ARAMCO), naftos eksploatavimą Saudi Arabijoje pakėlė net 12 kartų. Jei tos milžiniškos sumos, gaunamos už naftą ,nebus plačiau panaudotos švietimui, socialiniam pagerinimui, būtinai drėkinimo sistemai, kuri pakeltų dirbamųjų laukų našumą, o tuo pačiu ir gyventojų ekonominį lygį, komunizmas gali užlieti arabų kraštus, kaip užliejo Kiniją, rašo Clare Hollingworth, nes dabartinėse sąlygose komunizmas visuose Art. Rytuose turi gerą dirvą. Arabų kraštuose dar tebėra, nors ir ne visur, vergų prekyba!

Frank Verity savo naujame, prieš porą mėnesių išleistame leidinyje „Guilty men of Suez" sako, kad karalius Ibn Saud ir kiti arabų vadai tiki, jog komunizmas niekada negalės laimėti Mahometo palikuonių. Islamo religija, jie sako, yra per stipriai įsišaknijusi. Bet mahometonai nesupranta, kad Nassero Pan-Islamo svajonės atvestų rusus į naftos eksploatavimą! O už rusų naftos specialistų ateinų ir smegenų plovėjai — the brain-washers!

P. Dauknys

DIDŽIULĖ KOMETA

Balandžio gale prie žemės priartėjusi Arend-Rolland kometa astronomų pirmą kartą pastebėta tik pereitų metų lapkričio mėn. Ją fotografinėje dangaus skliauto analizėje pirmieji užtiko belgų astronomai Arend ir Rolland, ir jų vardais pati kometa buvo pavadinta. Kada ši kometa priartėjo netoli žemės, kad ją buvo galima matyti net paprasta akimi — š. m. balandžio 23-25 dienomis, tada jos nuotolis nuo žemės buvo 94 milijonai km., o teleskopinėje nakties fotografijoje ryškėjo dvi milžiniškos jos uodegos. Pirmutinė šviesos uodega turėjo mažiausiai 40 milijonų km. ilgio, o nuo pačios kometos į priekį mušė šviesos pluoštas, mažiausiai 7 milijonų km. juosta. Ši kometa savo abiem uodegomis yra pati originaliausia iki šiol pasirodžiusiųjų. Šiuos nuotolius galima palyginti prisimenant, kad nuo žemės iki saulės vidutinis nuotolis yra 149 milijonai ir 500 tūkstančių km. Mėnulis nuo mūsų žemės yra tik už 384.365 km. Spektrografinė astronomų analizė nustatys, iš kokių elementų kometa sudėta ir tą begalinį greitį, kurį rodo teleskopinė fotografija.

TARPTAUTINIAI GEOFIZINIAI METAI

Pagal mokslininkų susitarimą paskelbti Tarptautiniai Geofiziniai Metai. Jie bus 18 mėnesių ilgumo ir prasidės 1957 m. liepos 1 d., į bendrą darbą įjungdami per 5 tūkstančius mokslininkų iš 56 tautų. Jie savo veiklą paskirs didingam projektui, kuris dar niekad nebuvo įgyvendintas. Šis laikotarpis parinktas dėl to, kadangi saulė je tuo metu bus didžiosios dėmės, kurios turės didelės įtakos ir mūsų žemei. Nuo šiaurės iki pietų ašigalio, kiekviename kontinente, nuo vandenynų gelmių iki dar ne pažįstamų žemės kraštų, moksliniai tyrimai bus sutelkti vienam uždaviniui: atskleisti daug paslapčių, kurias dar tebesle pia mūsoji planeta. Šis projektas pavadintas „Tarptautiniais Geofiziniais Metais" (oficialus angliškas sutrumpinimas — IGY).

Šios plačios programos kilmė siekia 1882-83 m., kada pirmąjį kartą buvo paskelbti Poliariniai-Ašigalių Metai. Po to, 50 m. praėjus, t.y. 1932-33 m., dvylikos tautų mokslininkai suorganizavo antruosius Poliarinius Metus. Technikai smarkiais šuoliais žengiant pirmyn, pasigendant labai būtino didesnio mokslininkų bendradarbiavimo, o išrandant vis naujų modernių mokslinių instrumentų, nutarta subur ti viso pasaulio mokslininkus. 1950 m. Vašingtone nedidelė mokslininkų grupė nutarė imtis iniciatyvos ir pravesti platų bendradarbiavimą. Tam reikalui jau sekančiais 1951 m. sukurtas specialus komitetas ir, sulaukus pritarimo, paruošta pasaulinė mokslininkų bendradarbiavimo programa.

1954 m. gruodžio 1 d. JAV pagal šią programą į Antarktiką išsiuntė ledlaužį „Atką" ir ten įkūrė pirmąją IGY stotį. Su svarbiais instrumentais nuvyko ir daugiau mokslininkų bei technikų. 1956 m. Antarktikoje jau buvo iš JAV nuvykusių mokslininkų įkurtos 7 IGY stotys. Tokias bazes Antarktikoje pradėjo kurti ir Anglija, Argentina, Australija, Belgija, Čilė, Prancūzija, Japonija, N. Zelandija, Norvegija, P. Afrika ir Sovietų Rusija. Pereitais metais, be JAV, jau buvo 56 IGY stotys su 600 mokslininkų. Meteorologiniai tyrimai suteiks tikslių žinių apie atmosferos reiškinius, temperatūrą, oro slėgimą, drėgmę, debesuotumą ir kt. Šios žinios apie oro srovės palengvins aviacijos susisiekimą ir prisidės prie lėktuvų greičio padidinimo, pridedant apie 160 km. į valandą tais atvejais, kada žinomos oro srovės ir skrendama pasroviui.

Vandenynų tyrinėjimai taip pat suteiks naujų žinių. Vanduo dengia 71 proc. viso žemės paviršiaus. Vandenynų ir jūrų gelmių srovės, jau žinoma, turi įtakos į žemės klimatą ir meteorologines sąlygas. Šių srovių nustatymas įgalins mokslininkus su daryti diagramas — brėžinius, vaizduojančius reiškinių kitėjimą.

Aukštosios atmosferos tyrimai leis pagerinti radio veikimą, nes radio bangos didžiąja dalimi priklauso nuo ionosferos, vadinas, nuo tos atmosferos dalies, kuri yra nuo 80 iki 400 km. virš žemės. Šiaurės pašvaistės ir kiti reiškiniai pasirodo ionosferoje dėl saulės dėmių ir eksploziju, kurios kartais labai trukdo radio bangų veikimą.

Ledynų tyrinėjimai mokslininkams leis pažinti priežastis lėto, bet palaipsnio temperatūros kilimo pasaulyje, nes iki šiol tiksliai nežinome nuolatinio ledynų tirpimo priežasčių. Jei toks reiškinys tęsis ir toliau, ateityje būtų galima sulaukti netikėtų padarinių. Atsidarytų ilgai užšalę šiaurės uostai, bet ledinuotųjų vandenynų pakrantes apsemtų vanduo. Tai atsilieptų ir į visą žemės paviršiaus klimatą.

Fotografuodami mėnulį — natūralųjį žemės satelitą, kaip trianguliacijos punktą (trianguliacija — topografinė didelių plotų nuotrauka, dalyjant ploto paviršių į trikampius, matuojant tik trikampių pagrindus, o kampus apskaičiuojant trigonometriškai teodolitu), geologai tikisi visiškai sumažinti dabartines nuotolio klaidas, esančias tarp žemės kontinentų. Tada tarp žemės įvairių punktų bus galima nustatyti labai tikslų atstumą, o tai turės didelės reikšmės, ypač lėktuvams.

JAV Tarp. Geofiziniais Metais paleis žemės satelitus, kurie duos įvairių žinių apie aukštąją atmosferą ir mokslininkus įgalins projektuoti ateities erdvės panaudojimą gal būt ir tarpplanetiniam skridimui. Žemės satelitai į erdvę bus išmesti trijų stadijų raketomis ir apie žemę apskries tiksliai per 90 minučių 320-1.280 km. nuotolyje nuo žemės rutulio. Pramatoma, kad satelitai liks ore kelias dienas ar net kelias savaites, o krisdami žemėn ir patekdami į tirštesnį orą sudegs kaip meteorai ir jokiam žmogui nepramuš galvos.

JUOKIMĖS AR BENT ŠYPSOKIMĖS

Vieno advokato raštininkas pasivėlino kartą į darbą ir atsiprašinėjo aiškindamas, kad jo žmona turėjusi šią naktį sunkų gimdymą ir su pusryčiais užtęsusi. Advokatas maloniai priėmė jo atsiprašymą, davė vyno butelį ir šimtą litų ir išsiuntė raštininką namo jo vardu žmonos pasveikinti.

Dviem mėnesiams praslinkus, raštininkas vėl pasivėlino ir pasiaiškino, kad jo žmona turėjusi sunkų gimdymą. Advokatas vėl apdovanojo ir prašė sveikinti žmoną. Bet po kelių savaičių vėl pasikartojo raštininko pasivėlinimas ir tas pats pasiaiškinimas. Advokatas nebesuprasdamas dalyko ėmė klausinėti raštininko, užpykęs:

— Ar tamstos žmona triušis, ar ką, kad kas mėnesį gimdo?

— Ne, ji akušerė.

— Aš nesimaudysiu, vištos žiūri pro langą!

— Kvaila esi, kas gi vištų gėdisi...

— O kad tarp jų ir gaidys yra!

— Kodėl tarp gyvulių daug mažiau ligonių, negu tarp žmonių?

— Todėl, kad šimtui gydytojų išpuola tik vienas veterinaras.

Sveikata tai toks litas, kurį žmogus išsimaino ir išleidžia centais.

Bloga yra turėti jauną, bet ligotą žmoną, bet dar blogiau turėti seną, bet sveiką.

Laikraštininkas tai toks padaras, kurs meluoja, kad gyventų, o gyvena, kad meluotų.

(E) Lietuvos futbolo pirmenybėse tebepirmauja Kauno „Inkaro" futbolininkai, laimėję iki šiol visas rungtynes.

SOVIETINIS HUMORAS

Rusų divizijų terorizuojama, vengrų tauta nėra nustojusi humoro savo komunistinių valdovų adresu. Anekdotai ,kurie dabar Budapešte plinta iš lūpų į lūpas, prasiskverbia ir pro geležinę uždangą ir rodo, kad žmonių nuotaikos nepalaužė net sovietiški tankai.

Kadaro valdžios ribota sudėtis stebina sostinės gyventojus. „Kodėl tik šeši ponai dalyvauja Kadaro vyriausybėje?" klausia vienas. Atsakymas: „Todėl, kad viename tanke gali susėsti tik šeši žmonės".

Komunistai tvirtina, kad sukilimą Vengrijoje suruošė fašistai ir antirevoliucionieriai. Skaityk komentarą: „Išskyrus 9 milijonus dvarininkų, fabrikantų, bankininkų, grafų ir kardinolų, vengrų tauta liko ištikima demokratijai... ir visi 6 susijungę sudarė Kadaro vyriausybę".

Klausimas: „Kodėl ministerį pirmininką vadiname Kadaru?" Atsakymas: „Todėl, kad „Chruščiovas" sunkiai ištariamas žodis".

Kliūva ir sovietų krašto apsaugos ministeriui Žukovui. Fragmentai iš jo „štabo įsakymų ištraukų": „Šiltasis ir šaltasis karas kiekviename kambaryje... Jūsų butui nemokamas apšvietimas pro sienų skyles, geresnei ventiliacijai — iškeltas į orą stogas... Išrūpinta nemokama kelionė į Sovietų Sąjungą! Sugrįžk į Vengriją dalyvauti vengrų-rusų susiartinimo šventėje!"...

Vienas pavyzdingas komunistas, jau bai gęs gyvenimą žemiškajame rojuje, ateina iš Rumunijos ir sustoja prie pragaro durų. Durys dvejos: vienos skirtos kapitalistams, kitos — komunistams. Išeina velnias ir klausia: „Pro kurias duris norite eiti?" „Žinoma, kad komunistų, nes jie greit nebeturės kuro".

Lenkijoje vienas pilietis pasakoja kitam: „Įsivaizduok, rytinio laikraščio laidoje įdėta mano fotografija!" „Tai ką padarei?" klausia kitas. „Nieko. Tik nusišypsojau gatvėje".

Maskvoje plačiai pažįstamas klounas Karandaš po gerai pavykusios cirko programos priėjo prie publikos, apramino ją ir tarė: „Piliečiai, dabar suruoškime politinių anekdotų konkursą! Geriausias anekdotas gaus pirmąją premiją — 20 metų"...

t.

KIEK KAŠTUOJA PRIEŠO SUNAIKINIMAS?

Vienas Amerikos žurnalistas apskaičiuoja, kad dešimties rusų kareivių sunaikinimas Amerikai kaštuotų apie 350 milijonų dolerių. Toks biznis neapsimoka ir biznieriams!

Filmų pasaulyje

Dešimt piktų vyrų

Šitoji amerikiečių filma („Ten angry men") verta dėmesio keliais atvejais. Pirmiausia — joje nėra moterų, o be moters pastatyti gerą filmą labai neįprasta. Antra, visi veikėjai per 90 minučių išryškina prieš žiūrovą savo būdą, o tai taip pat retas dalykas. Daugumas filmų rodo tik vaikščiojančius, kalbančius ir tam tikrus veiksmus atliekančius dvikojus, bet ne žmones su savo charakteriais. Trečia, gal svarbiausia, šioje filmoje sprendžiama, kaip tūlais atvejais net teisme žmogaus likimas susvyruoja ant plono siūlo tarp mirti ir gyventi. Tie dešimt piktų vyrų yra teismo prisiekusieji, kuriems patikėta nuspręsti įtariamojo tėvo nužudymu berniuko likimas. Pirmą kartą balsuojant, tik vienas pasisakė už nekaltumą. Jis abejojo. Ilgainiui augo įtempimas teismo užkulisiuose, kur tarėsi prisiekusieji, bet vienas po kito tie kito likimą sprendusieji vyrai ėmė abejoti pirmykščio savo balsavimo rimtumu, o kai palūžo ir paskutinis užsispyrėlis — vaikas buvo pripažintas nekaltu!

Vyriausiąjį vaidmenį vaidina Henry Fonda. Jis yra pridėjęs ranką ir prie pačios filmos pastatymo.

ERICH VON STROHEIM

Netoli Paryžiaus š. m. gegužės 12 d. mirė Erich von Stroheim, filmų pasaulyje pažįstamas dar ir jaunesniajai kartai. Tai austras, vienietis, dragūnų pulkininko sūnus, kuris jaunas pateko į armiją, bet greit metė ją, iškeliavo į Ameriką ,ten vertėsi laikraštininko darbu, kol pakliuvo į filmas. 1918 m. jau pats statė filmą („Akli vyrai"). Tai buvo dar tyliųjų filmų laikai. 1921 m. jis pastato „Kvailas žmonas", 1922 m. „Godumą", 1927 m. „Vedybinį žygį". Kai 1928 m. jis statė „Karalienę Kelly", kilo garsinių filmų revoliucija. Pats daugiau naujų filmų jau nebestatė, bet kai kurios pastatytųjų dėl stipraus realizmo yra laikomos amerikoniškųjų filmų klasika.

O kaip vaidintojas jis žinomas iki pat pastarųjų laikų. Kas matė šio pokario filmas „The Great Illusion" ar „Sunset Boulevard", tas dar prisimins ir von Stroheim.

— tarė jis. — Nenoriu, kad koks nors meksikietis netyčia nušautų mane. Aš tikiu juo. Aš tikiu, kad jis kareivis. Sakyk tik — tegu jis padeda tą prakeiktą ginklą. Jis dar nušaus mane, berodydamas, kad jis yra kareivis.

— Ne, nenušaus, — tariau aš.

— Pagelbininkų man nereikia, — tarė mano dėdė Juanui Cabralui.

— Trisdešimt centų už valandą per maža trylikai burnų papenėti, neskaitant dar manęs paties, — tarė meksikietis.

Jis padėjo ginklą, ir mano dėdė tik tada pamatė penkis veidus jaunų meksikiečių, žiūrinčių tiesiai į jį. Jis beveik prarado pusiausvyrą.

— Kas čia tie per žmones? — tarė jis.

— Vaikai, — tariau aš. — Du berniukai ir trys mergaitės.

— Ko jie nori? — tarė mano dėdė.

— Pupų, miltų ir druskos, — tariau aš. — Jiems nedaug tereikia.

— Pasakyk jiems, kad išsinešdintų, — tarė mano dėdė. — Jis nemoka vynmedžių genėti.

— Bet kas gali išmokti vynmedžius genėti, — tariau aš.

— Jis išgadins man vynuogyną, — tarė mano dėdė.

— Ir išvogs viską, kas neturi šaknų žemėje — tariau aš.

— Aš ir moku dešimčia centų už valandą daugiau, negu daugumas ūkininkų, — tarė mano dėdė.

— Jis sako, kad per maža, — tariau aš.

— Na, — tarė mano dėdė, — tai paklausk jį, kiek gi jam būtų gana.

— Senior Cabral, — tariau aš meksikiečiui, — ar tu dirbtum už trisdešimt penkis centus valandą? Mano dėdei nereikia padėjėjų, bet tu patinki jam.

— Ar būtų kur apsigyventi mano šeimai ir gyvuliams? — tarė meksikietis.

— Taip, — tariau aš. — Nekokia troba, bet gana patogi.

— Ar daug tektų dirbti? — tarė meksikietis.

— Gana nedaug, — tariau aš.

— Ar darbas malonus? — tarė meksikietis.

— Malonus ir sveikas, — tariau aš.

Juan Cabral nuo vežimo pasuko artyn į mano dėdę. Mano dėdė buvo pakankamai išsigandęs. Paskui meksikietį ėjo šunes, o vaikai jau apstojo mano dėdę.

— Senior, — tarė meksikietis mano dėdei, — aš dirbsiu tavo vynuogyne.

— Man labai malonu, — tarė mano dėdė.

Jis buvo visiškai sumišęs. Daugiausia tai tie šunes, bet taip pat ir tie penki meksikiečio vaikai ir didinga paties meksikiečio laikysena.

Tikrų tikriausiai tik ne tas ginklas. Mano dėdė jokiai pasaulio jėgai nesileistų įbauginamas.

Trečią valandą popiet meksikiečiai jau buvo įsikūrę mažojoje troboj, ir Juaną Cabralą, lydimą Pablo ir Pancho ir to raišojo pusbrolio Federico, aš nuvedžiau į vynuogyną pamokyti vynmedžių genėti. Paaiškinau jam prasmę kiekvieno čekštelėjimo žirklėmis. Palaikyti vynmedžio išvaizdą. Palaikyti atsparumą. Leisti naujoms šakoms augti į viršų — į saulę. Ir taip toliau. Praėjau pagal vynmedžių eilę iki kito vynuogyno. Atidaviau jam genimąsias žirkles ir paklausiau, ar jis nebūtų toks malonus pabandyti pagenėti. Jis buvo man dagus ir sakė, kad jam bus malonu. Dirbo jis pagalvodamas ir lėtai, vis paaiškindamas savo vaikams ir tam raišajam pusbroliui, aiškindamas vis taip, kaip aš buvau sakęs, — vis prasmę kiekvieno čekštelėjimo žirklėmis. Tam raišajam jo pusbroliui, šešiasdešimt ar apie tiek metų vyrui, visa darė stiprų įspūdį.

Prasitariau dar jam, kad genėtų vynuogyną iki sutemos, o pats pasukau pas savo dėdę, kuris susisvajojęs sėdėjo šalia Fordo rato.

— Kaip atrodo? — tarė jis.

— Puikiai, — tariau aš.

Mes važiavome atgal į miestą šešiasdešimt šešių mylių į valandą greičiu, tartum mano dėdė būtų norėjęs kuo greičiau paspruk ti nuo kažko gąsdinančio, ir visu keliu jis tylėjo. Kai jau sukome į Ventūra Avenue, netoli Jomarko Aikštės, tada jis tarė:

— Tie keturi šunes visi kartu sudėjus neverti nė grašio.

— Kokie ten šunes! — tariau aš. — Tik meksikiečiams jie šunes.

— Aš jau galvojau, kad tas šuo įkąs man, — tarė mano dėdė.

— Ne, — tariau aš. — Jis nė negalvojo kąsti. Nekąs, jei net įspirsi jam. Jo širdis pilna meilės. Jie yra tokie pat, kaip ir meksikiečiai. O ką jie pavagia, tai patys niekai.

— Tie vaikai atrodo gana sveiki, — tarė mano dėdė.

— Jie jau nebegali būti sveikesni, — tariau aš.

— O ką jie valgo? — tarė mano dėdė.

— Pupas ir meksikietišką duoną, — tariau aš. — Tokį ėdalą, koks tamstai tikrai netiktų.

— Ar tu manai, kad jis kada nors išmoks vynmedžius genėti? — tarė mano dėdė.

— Žinoma, — tariau aš.

— Nemanau, kad jis galėtų išvažiuoti su traktorium ,kaip tau atrodo? — tarė mano dėdė.

— Ne, — tariau aš. — Jam per sunku.

— Praeitais metais iš to vynuogyno turėjau nuostolių, — tarė mano dėdė.

— Žinau, — tariau aš. — Tamsta ir užpernai turėjai iš jo nuostolių.

— Tas vynuogynas kasmet man duoda nuostolius nuo pat pradžios, kai tik pirkau jį, — tarė mano dėdė. — Kas čia nori tų vynuogių? Kas čia nori tų džiovintų vynuogių?

— Šiais metais gali dar ir kitaip būti, — tariau aš.

— Ar tu taip galvoji? — tarė mano dėdė.

— Man rodos, kad tas meksikietis iškrės pokštą, — tariau aš.

— Keista, — tarė mano dėdė. — Aš irgi taip galvoju. Jei jis per žiemą išmaitins tą tryliką burnų, neskaitant savosios, tai neturės būti blogi metai.

— Tamsta negali juk turėti daugiau nuostolių, negu praeitais metais, — tariau aš.

— Japonai gerai, — tarė mano dėdė, — tik jie kitaip žiūri į reikalą, negu meksikiečiai.

— Japonai nė nepagalvotų laikyti keturis paprastus šunes, — tariau aš.

— Jie išvytų šunes, — tarė mano dėdė.

— Šunes jie akmenimis apsvaidytų, — tariau aš.

— Man rodos, kad šiemet aš turėsiu gerus metus, — tarė mano dėdė.

Daugiau mes jau nieko nebekalbėjome visu keliu iki miesto.

Išvertė **K. Barėnas**

Europos Lietuvių Kronika

K. DEVEIKIO DOVANA

Džiaugdamasis dažniau išeinančiais padidintais „Europos Lietuvio" numeriais, K. Deveikis iš Nottinghamo atsiuntė jo didėjančioms išlaidoms 10 šil. dovanų. P. K. Deveikiui nuoširdi padėka!

PRAŠOMI ATSIIMTI

DBLS Dešimtmečio Minėjime įvykusioje loterijoje sekantieji laimėjusių bilietų savininkai neatsiėmė fantų:

Raudoni Nr. Nr.
156, 105, 247, 347, 450, 157, 340, 382, 342, 146, 346, 174.

Žali Nr. Nr.
051, 146, 040, 151, 221, 333, 080, 331, 011, 154, 423, 218, 114, 118, 397.

Mėlyni Nr. Nr.
205, 062, 469, 155, 462, 085, 349.

Oranžiniai Nr Nr.
242, 251, 199, 214, 207, 200, 404, 235, 176, 384.

Fantai yra DBLS raštinėje Lietuvių Namuose. Tie fantai, kurių savininkai neatsilieps ligi š. m. birželio 22 d., pereis DBLSgos nuosavybėn.

Dešimtmečio Minėjimo Komisija

INŽ. P. ZUNDĖ LONDONE

Grįždamas iš JAV į Vokietiją, Londonan buvo užsukęs buvęs Vokietijos krašto Valdybos pirmininkas inž. P. Zundė. Ta proga lankėsi su ponia Lietuvių Namuose.

JAV jis lankėsi emigracijos reikalais.

„MOKYKLOS DRAUGAI" KARTOJAMI

Birželio 22 d., šeštadienį, Parapijos salėje kartoja L. Fuldos 4 v. komediją „Mokyklos Draugai".

Vaidinimų pradžia 7 val. vakaro.

Dėl J. L. pasirašytojo laiško

„E. Lietuvio" Nr. 24 Skaitytojų Laiškų skyriuje išspausdintas straipsnelis „Kaip suprasti?" ir pasirašytas J.L. inicialais, ne turi nieko bendro su mano pavarde.

J. Lūža

MANCHESTERIS

Mokykla ir vaikų darželis

Sulaukus pavasario, pradėjo darbą ir Manchesterio lietuvių bendruomenės mokykla. Gegužės 12 d. Kultūros Koord. Ktas sušaukė tėvų susirinkimą, kuriame išklausyta vietos visuomenės veikėjų pranešimų ir išrinktas tėvų komitetas, į kurį jeina: Jokubaitienė, Padvoiskis ir Gugas. Mokyklos vedėju pakviestas mokyt. D. Dainauskas, bet sutiko dar dirbti mok. J. Šablevičius ir kun. V. Kamaitis. Ateity tikimasi sulaukti talkos ir iš daugiau pedagoginių pajėgų. Mokykloje šiuo tarpu turima jau Anglijoje gimusių visas tuzinas gražiai lietuviškai kalbančių vaikučių.

P. Končienė ir šiais metais įsipareigojo, kiek jai leis galimybės, vadovauti vaikų darželiui. Didelis rūpestis manchesteriečiams yra surasti jai pagelbininkę. Kaip šeimos motinai, jai tiesiog neįmanoma visiems sekmadieniams pasitraukti iš šeimos.

Lietuvių Klubas aprūpino mokyklą ir darželį patalpomis, baldais, o tėveliams, atvežusiem savo vaikučius (iš Manchesterio, Eccles, Rochdalės) specialų kambarį. Klube vaikučiams galima gauti nusipirkti maisto, saldumynų ir vaisvandenių, o tėveliams užkandžių ir arbatos.

D.

Skelbimas

Š. m. birželio 15 d. (šeštadienį), 6 val., Manchesterio Lietuvių Soc. Klubo patalpose rengiamas **Išvežtųjų minėjimas.**

Paskaitą skaitys Dr. S. Kuzminskas.

LRS Manchesterio Apygarda

Dėmesio! Dėmesio!

Lietuvių Veteranų Sąjunga „Ramovė" Manchesterio sk. š.m. birželio 29 d., 5 val. vakaro, Liet. Social. Klube rengia

Antanų — Jonų — Petrų bei Povilų
BENDRĄ SUSIVIENIJIMO BALIŲ.

Kviečiame dalyvauti ko daugiausia. Bus linksma. Registruotis iki birželio 25 d. pas A. Jakimavičių, 4, Fraseer Str., Manchester 8.

L.V. Sąjunga „Ramovė" Manchesterio sk. š.m. liepos 13 d., 5 v.v., Blackley instituto salėje rengia

Dariaus — Girėno Minėjimą.

Paskaitą skaitys Dr. K. Valteris. Meninę dalį atlieka, su įvairia ir įdomia programa Bradfordo „Atžalynas".

Šokiams gros Baltika orkestras. Puikus baras.

Tad neužmirškite atsilankyti. Kviečiame visus iš toli ir arti.

LVS „Ramovė".

NOTTINGHAMAS

Š.m. birželio mėn. 16-tą dieną, 2.30 v. p.p. Trades Hall, Thurland Str., Nottinghamo Baltų Komitetas rengia tradicinį **Tragiškųjų Birželio Įvykių — Išvežimų Minėjimą.**

Kalbėtoju pakviestas ir sutiko dalyvauti estų ambasadorius Londone Min. A. Torma.

Nottinghamo ir apylinkių lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti — prisiminti ir pagerbti mūsų išvežtuosius.

Salė yra pačiame miesto centre.

Nottinghamo DBLS Skyriaus Valdyba

DBLS

Leamingtono skyrius jungiasi su Coventry

Gegužės 26 d. buvo susirinkęs Leamingtono skyrius, kuris turėjo 12 narių. Seniūnas A. Latvėnas atsisakė iš eituju pareigų. Naujas seniūnas nebuvo išrinktas, bet nuspręsta prisijungti prie Coventry skyriaus.

VOKIETIJA

AUKA GIMNAZIJAI

Generalinis konsulas Niujorke J. Budrys, konsulas V. Stasiškis, vicekonsulas A. Simutis ir sekretorė A. Mackevičienė, pagerbdami min. P. Žadeikio atminimą, be gėlių ant velionies kapo, atsiuntė Vasario 16 Gimnazijai 75 dolerius aukų.

STP. VYKINTAS DIRBA GIMNAZIJOJE

Žurnalistas Stp. Vykintas nuo gegužės 15 d. paskirtas Vasario 16 Gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju.

Motinos Diena Lintorfe

Nežiūrint įvairių kliūčių, mok. O. Boehm—Krutulytės rūpesčiu, Kristaus dangun žengimo šventėje Lintorfo lietuviai paminėjo Motinos dieną.

Lagerio koplyčioje įvyko pamaldos, o 3 val. p.p., sulaukus eilės svečių iš Ruhro krašto, prasidėjo programa salėje.

Minėjimą atidarė mok. O.B. Krutulytė, primindama, su kokiu dvasios pakilimu vaikai švęsdavo Motinos dieną Lietuvoje. Pasinaudodamas J.E. vysk. V. Brizgio knyga: „Marija danguje ir žemėj", T. Konstantinas O.F.M. Cap. atsakė į klausimą, kodėl žmonija tiek mažai teprisimena savo kūno motiną Ievą ir kodėl tikintieji taip labai garbina ir myli savo dvasios Motiną švč. P. Mariją.

Plojimu buvo pasveikintas iš tolimesnio Ruhro krašto kampo atvykęs senųjų lietuvių atstovas V. Martišius. Su tikru liaudies kalbėtojo talentu jis ėmė garsiai mąstyti, kas būtų žmonijos ir tautų istorija be motinos. Nors moterys šiandien ir pasireiškia mokslo, politikos, teisės, literatūros ir socialinėje srityje, tačiau gražiausiai jų jėgos gali išsiskleisti šeimoje.

Per šeimą moteris padaro didžiausios įtakos ir ištisos tautos gyvenimui. Juk lietuvė motina Vargo mokykloje vaikus ne tik skaityti išmokė, bet jiems įdiegė ir gimtojo krašto meilę. Ir jeigu savanoriai kovojo ir mirė už Lietuvos laisvę, tai pirmosios juos priruošė lietuvės motinos.

O ir dabar, tremtyje, tiek vargo mokyklą, tiek lietuvybę, ar ne stipriausiai palaiko lietuvė motina?

Lietuvoje moderniškieji neronai nevienai motinai išplėšia vaikus. Bet esu tikras, kad ir šitokius žiaurumus mūsų tauta tol bus pajėgi pergyventi, kol joje rasis motinos, kurios auklės didžių žmonių.

Po kalbų vaikučiai sugiedojo tautos himną, padainavo keletą šventei pritaikytų dainelių ir pasakė eilėraščių.

Dabar pasirodė ir suaugusieji, pastatydami du gyvuosius paveikslus: „Vargo mokykla" ir „Oi, neverk, motinėle".

Suglausdama minėjime iškeltas mintis, O. Boehm-Krutulytė su giliu įsijautimu paskaitė J. Gailiaus „Mano motinai".

Sekė p-nių Balnienės ir Kumfertienės pastangomis paruošti užkandžiai.

Mažam Lintorfo lietuvių būreliui ir jų bičiuliams apylinkėje belieka palinkėti ir toliau sėkmingai kurstyti gražiai įžiebtąjį lietuvybės židinį.

T.K.

Padėka

Mieliems bičiuliams Br. Vasiui-Vasiliaus kui ir J. Vailokaičiui, gyv. JAV, Cicero, reiškiu PLB Augsburgo apylinkės vardu ir nuo savęs padėką už atsiųstus 10 dolerių Augsburgo sergantiems lietuviams.

Jonas Čekauskas

IŠKILMINGASIS LIETUVIŲ PASISAKYMAS

Vienybės, darbo ir tolerancijos idėjomis ir praktika nužymėję savo tautinės ir kultūrinės veiklos kelius, mes, keli šimtai lietuvių, šiandien, per Sekmines, susirinkę į savo pastogę — Lietuvių Sodybą, iškilmingai minime Didž. Britanijos Lietuvių Sąjungos pirmąjį dešimtmetį. Ši organizacija atliko daug pasigėrėtinų darbų politikos, lietuviškosios kultūros, socialinėje ir kitose srityse, bet jų visų viršūnėje buvo, yra ir bus kova dėl Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės atstatymo. Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos nariai, nežiūrėdami sunkumų ar sutemų, kurios lyg rūkais kartais pridengia Lietuvos Laisvės žiburį, ryžtasi ateitį pasitikti be baimės, nes esame įkvėpti tikėjimo savo tautos amžina gyvybe.

Mes šią valandą savo širdimis ir mintimis esame pavergtoje Tėvynėje. Mes didžiuojamės lietuvių tautos heroizmu ir dvasios tvirtybe. Mes siunčiame jautrius sveikinimus savo broliams ir seserims Tėvynėje ir pragariškas kančias kenčiantiems Sibiro ištrėmime. Mes jus užtikriname, jog nesame pasimetę nuo savo tautos. Jūsų priespauda, vargai, kančios ir sielvartai mums liepia neatlaidžiai dirbti, kad Laisvės palaima kuo greičiau sugrįžtų į Lietuvą. Mes tikime Laisvės prisikėlimu, nes tiranijos pančiai nėra amžini. Ateis diena, kai grius Geležinė Uždanga. Iš visų Žemės rutulio kampų sugrįšime į savo iš tėvų ir protėvių paveldėtą Tėvynę, kurioje suburtomis jėgomis kursime gražią ir laimingą savo tautos ateitį.

Mes sveikiname viso laisvojo pasaulio lietuvius ir siunčiame kuo geriausius linkėjimus ištverti sunkias dienas be Tėvynės. Mūsų didžiausias noras, kad lietuvis, nežiūrint kur begyventų, jaustų Lietuvos pulsą ir būtų aktyvus ir nepalūžtąs lietuvių tautos likiminėje kovoje.

Mes sveikiname Lietuvos laisvinimo politinius veiksnius, Lietuvos valstybės atstovus ir visas lietuviškas organizacijas ir tikime, jog tik vienybėje dirbdami, vieni kitiems pagelbėdami, vieni kitus remdami ir gerbdami, mes, lietuviai, pasieksime geriausių vaisių kovoje dėl Lietuvos Laisvės.

Mes šią iškilmingą valandą sveikiname visus Didž. Britanijos lietuvius ir kviečiame dar kiečiau suglausti savo eiles, dar gausiau visiems susiburti po Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos vėliava, dar atkakliau kovoti dėl mūsų tautinių aspiracijų, nes tik visais keliais — keleliais suėję į vieną platųjį vieškelį, vienas kitam, kaip broliai — vienos Motinos Lietuvos vaikai, — padavę rankas, organizuotais pulkais veikdami, atliksime savo misiją, kurios iš mūsų reikalauja Tėvynė.

Su giliu liūdesiu širdyje, mes lenkiame galvas prieš visus mūsų brolius ir seseris žuvusius kovoje dėl Tėvynės ir mirusius ištrėmime, atiduodame jiems savo gilią pagarbą. Mes lenkiame galvas prie Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos mirusių narių kapų ir liūdime ,kad mirtis juos nuskynė svetimoje žemėje.

Mes iškilmingai pareiškiame, kad Lietuvos balsas, žuvusiųjų kovotojų didvyriškumas, ištrėmime mirusiųjų kančios, svetimoje žemėje sau amžiną prieglobstį radusių mūsų tautiečių nuveikti darbai ir mūsų pavergtųjų brolių bei seserų dvasios galybė mus įkvepia ir įpareigoja ateities žygiams, išreikštiems mūsų atgimimo dainiaus Maironio:

Petys gi į petį, na, vyrai, kas gali,
Sustoję į darbą už mylimą šalį,
Prikelsime Lietuvą mūsų!

PLB SEIMAS REIKALINGAS AUKOS

PLB Seimo Organizacinio Komiteto ir jo finansų komisijos pirmininkai šaukiasi lietuvių visuomenės paramos

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo ir jo proga įvyksiančių parengimų reikalams, visai kukliai skaičiuojant, reikalinga apie 34.000 dolerių. Dalis jų ateis už parduotus bilietus. Bet didžioji dalis išlaidų šaukiasi lietuvių visuomenės paramos.

Kiekvienas lietuvis supranta, kad mūsų tautiniai kūrybiniai laimėjimai, parodyti amerikiečiams ar kitų tautų žmonėms mūsų meno parodoje, muzikos dainos vakare, spaudos ir filatelijos parodose, sporto žaidynėse yra akivaizdus mūsų tautinio kultūringumo įrodymas ir labiausiai įtikinąs argumentas, kad mūsų Lietuva verta nepriklausomybės.

Organizacinis komitetas ir jo finansų komisija tvirtai tiki, kad kiekvienas lietuvis savo asmenine auka parems komiteto pastangas. Aukos prašomos siųsti į žemiau nurodytas bankines įstaigas arba tiesiai komiteto iždininkui A.S. Trečiokui.

Fidelity Union Trust Company, Citizens-Clinton Office, 505 Clinton Ave, Newark 8, N.J.

Liberty Federal Savings & Loan Association, 202 N. Broad St., Philadelphia 2, Pa.

Schuyler Savings & Loan Association of Kearny, 24 Davis Ave, Kearny, N.J.

Standard Federal Savings & Loan Association of Chicago, 4192 Archer Ave, Chicago 32, Ill.

A. S. Trečiokas, 311, Walnut St., Newark 5, N.J.

Siųsdami savo auką, **neužmirškite pažymėti, kad siunčiate PLB Seimo reikalams.**

Aukotojams iš anksto tariame nuoširdžią padėką.

Msgr. Jonas Balkūnas, PLB Seimo Org. Komiteto Pirmininkas. **Adv. C. S. Cheleden,** Finansų Komisijos Pirmininkas.

NAUJAS MANEVRAS APIPLĖŠTI SOVIETŲ ŽMONES

Balandžio mėn. dalyvaudamas žemės ūkio darbuotojų susirinkime Gorkio mieste, N. Chruščiovas iškėlė sumanymą 20-25 metams atidėti valstybinių paskolų grąžinimą. Gerindamasis žmonėms pažadėjo ateityje nebereikalauti pirkti valstybinių paskolų. Praėjus 20-25 metams, Chruščiovas žada pradėti grąžinti paskolas, skirdamas tam reikalui kasmet po 13 milijardų rublių. Tokiu būdu visa iki šiol įplaukusi paskola — 260 milijardų rublių — būtų išmokėta per 40-45 metus. Savaime suprantama, kad po tiek metų iš skolintojų nedaug kas išliks gyvų. Chruščiovas pasigyrė, kad apie šį projektą jis jau kalbėjęs įvairiuose susirinkimuose ,kur dalyvavę net iki 60 tūkstančių žomnių, bet niekur nė vienas žmogus nepasisakęs prieš tą sumanymą. Visur jis pelnęs gausių ovacijų. Suprantama, kad ir Gorkio mieste susirinkę žemės ūkio darbuotojai šiam Chruščiovo „nubraukimo manevrui" karštai pritarė, nepagailėjo katučių ir nepasisakė prieš.

Kodėl prieita tokio projekto, aiškėja iš paties Chruščiovo žodžių: „į vieną kišenę valstybė įsideda pinigus, gautus iš valstybinių paskolų, bet iš kitos kišenės turi išimti tokią pat sumą paskoloms apmokėti". Matyt, su paskolomis Kremliaus valdovams jau vaidenasi liepto galas, ir jie turi ieškoti naujų būdų. Bet jiems tai nesunku. Kodėl po 20 metų nenubraukti ir visų paskolų?

Valstybinės paskolos sovietų gyventojams įgrįso iki gyvo kaulo, laikomos vienu pačių nepopuliariausių apiplėšimo būdų. Tai supranta ir Kremlius. Todėl jau 1953 ir 1954 metais jos buvo per pusę sumažintos. Bet ir vėl nelaimė: dėl to kasoje susidarė didelis plyšys, ir 1955 metų valstybinę paskolą reikėjo pakelti iki 32 milijardų rublių, o 1956 m. iki 34 milijardų. 1957 m. biudžete paskolų numatyta 26 milijardai rublių, bet ir grąžinti reikia 16 milijardų rublių. 1958 m. tokie grąžinimai siektų 18 milijardų, o 1967 m. — 25 milijardų rublių.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

PIRKTI, PIRKTI — NEŽIOPSOTI!

Prieš kurį laiką spaudoje buvo diskutuojamas dar vienų namų Londone pirkimo reikalas. Buvo pasisakyta už ir prieš, o kuo viskas pasibaigė, dar neteko išgirsti. Tačiau žinodamas, kad mes mėgstame tiek ilgai iešmą drožinėti, kol šuo kepsnį nuneša, noriu savo „dvylekį" prikišti. Manau, bus jums įdomu patirti, kaip ši problema atrodo, žiūrint į ją iš Vokietijos, taigi nesant tiesiogiai suinteresuotam.

Jei pažvelgsime į tai, kas tremtyje bendruomenių įsigyta, jų ar pavienių asmenų kultūros srityje nuveikta, pamatysime, kad viskas buvo susieta su didesne ar mažesne rizika. Tiek Lietuvių Namų ir Sodybos pirkimas Didž. Britanijoj, tiek Lietuvių Gimnazijos rūmų įsigijimas Vokietijoje, tiek pagaliau Lietuviškosios Enciklopedijos leidimas Amerikoje — viskas pasiekta tik energingų asmenų pasiryžimu, nugalint daugelį kliūčių, ypač vien juodą matančiųjų verkšlenimą. Ateities baimė iš viso dabar madoje, o čia prisideda ir mūsų lietuviškas lėtumas (nesinori sakyti — nepaslankumas).

Jau vien tai, kad numatomieji pirkti namai yra tiesioginėje kaimynystėje, yra nepaprastai reta ir jokiu būdu nepraleistina proga. Jau vien už tai būtų verta mokėti porą šimtų svarų daugiau. Tačiau nuosavybės įsigijimas turi ir kitų teigiamybių. Nekalbant apie biznieriškąją pusę, būtų dar šitokios dvi teigiamybės:

1. Nuolatinis kainų kilimas. Tas procesas vyksta veik visame pasaulyje. Kas prieš 10 metų kaštavo 100 svarų, šiandien už tai jau reikia mokėti 120-140 ar net ir daugiau. Pastatų kainos Vokietijoje pakilo veik 100 proc. Panašiai bus ir pas jus. Kuo met tas brangimas sustos (ir iš viso, ar jis sustos), šiandien niekas negali pasakyti. Viena tik aišku, kad reikia ir toliau skaitytis su galimybe, jog pastatų vertė po 10 metų bus žymiai aukštesnė, nei šiuo metu.

2. Sekant specialią spaudą, neabejotinai susidaro įspūdis, kad angliškasis svaras nestovi nepajudinamai tvirtai. Ūkinė Anglijos padėtis taipgi nėra pergeriausia. Užsinis nelabai tenustebtų, jei po kokio didesnio vidinio sukrėtimo (ilgesnio streiko ar dar vienos „Suezo krizės"), svaras būtų staiga nuvertintas. Nuvertinant valiutą, atitinkamai padidėja nejudomojo turto vertė. Nemanau, kad patys anglai savo svaro silpnumu girtųsi, bet užsienis juo perdaug nepasitiki ir atidžiai seka Didž. Britanijos ūkinę raidą.

Vertėtų ir lietuviams apie tai pagalvoti, greitai apsispręsti ir... pirkti, kol tas pradžioje minėtasis šuo kepsnio nenunešė. Visi verkšlentojai ir rizikos bijantieji yra panašūs į ūkininką, kurs pavasariui atėjus taip kalbėtų: „Taigi, — ark, akėk, pasėk, rūpinkis, paskui nupiauk, suvežk, o po to užeis audra, įtrenks perkūnas, ir nueis viskas niekais. Tai geriau nei nepradėsiu, — išvengsiu nuostolių".

Tebūnie šie keli žodžiai paskatinimas pasiryžėliams ir paraginimas abejojantiems. Laikas, seniai jau mums laikas atsisakyti bereikalingo lėtumo, smulkmeniškumo, begalinių diskusijų, baimės rizikuoti vienu kitu svaru.

L. S.

EUROPOS LIETUVIŠKOJI PERIODIKA

Santarvė, rezistencinis visuomeninių ir kultūros reikalų žurnalas, 1957 m. Nr. 2, redaguojamas F. Neveravičiaus.

Turinyje: lietuvybės išlaikymo temomis vedamasis „Reikia išskleisti bures", Juozo J. Bačiūno straipsnis „Santaroje su tauta", Dr. A. Geručio „Lietuvių-vokiečių kultūriniai santykiai" (II d.), Karolio Drungos „Technikinė pažanga už geležinės uždangos", taip pat Lietuvos dabartinio gyvenimo apžvalga. Kultūriniam skyriuje plačiai pasikeičia nuomonėmis J. Kėkštas ir Br. Raila. Akademiniuose jaunuomenės lapuose spausdinama „Iš laiškų draugams", V.K. „Pora netolerancijos dimensijų" ir L. D. „Fragmentai, iešką savo vietos". Atspausdintas studento iš Maskvos laiškas, duodama platesnių žinių apie žurnalo bendradarbius (S. Žymantą, Br. Railą, J.J. Bačiūną ir Dr. A. Gerutį). Knygų paraštėje Br. Raila aptaria J. Savickio „Žemė dega", o A. G-as rašo dėl Dr. M. Gimbutienės knygos „Senoji simbolika lietuvių tautodailėje". Užsigardžiuoti išspausdintas Ant. Gustaičio eilėraštis „Absoliučiai tobulai".

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

(E) Lietuvos knygų rūmai — respublikos bibliografinis centras Vilniuje registruojąs visus Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje išleistus lietuviškus leidinius ir leidinius svetimomis kalbomis lituanistinėm temom. Maždaug kas mėnuo išeinąs bibliografinis biuletenis, kurių 12 numerių sudaro metraštį. Be to, tris kartus per mėnesį bibliotekoms yra išsiuntinėjamos naujų leidinių kortelės.

Bibliotekininkų tame centre esą 27.

(E) Vėl pavyko atvilioti repatriantų. Vilniaus radijas gegužės 21 d. pranešė apie naują grupę lietuvių repatriantų, grįžusių šį kartą iš Argentinos. Kai kurie išbuvę emigracijoje 28 ir daugiau metų.

A.a. Bronės Mėginaitės-Klimienės brangiam atminimui

Grįžau iš Bronės Klimienės laidotuvių, užmečiau ant Jos karsto, pagal gražų pranc ūzų paprotį, gėlių, bet ne gniūžtę žemės, kaip pas mus Lietuvoj buvo priimta, ir vis dėlto negaliu įsisąmoninti, kad B. Klimienės nėra, kad ji mirusi. Ji vis dar stovi akyse šviesi, linksma, graži, su savo jau eilę metų žilais plaukais, gyva ir judri, o jos sidabrinis juokas vis dar skamba ausyse.

Jos gyvenimas nelabai linksmai klojosi. Gimdydama savo antrą vaiką — sūnų — ji sunkiai suserga džiova. Aštuonerius metus beveik nepalieka sanatorijos. Sveikatai pasitaisius, užeina antrasis pasaul. karas. Vokiečiai užima prancūzų Riviera, kur ji gyvena su šeima, areštuoja ir išveža jos mylimą vyrą. B. Klimienė palieka su vaikais, Egle ir Pita, ir ištikimąja Emilija. Ji turi dabar ir vyro pareigas eiti ir visus gyvenimo sunkumus pati pakelti.

Baigėsi karas. Lietuvą užplūdo bolševikai. Tūkstančiai lietuvių paliko savo kraštą ,bėgdami nuo bolševikų žiaurumų. Bronė Klimienė laukia grįžtant savo vyro, bet nesulaukia ir tik vėliau sužino, kad jį bolševikai išvežė į Sibirą. B. Klimienės nusiminimui nėra ribų, bet ji kitiems to neparodo, nes žino, kad žmonės nemėgsta svetimų vargų girdėti, todėl tarp žmonių ji stengiasi būti visados linksma. Tik likusi viena ji nenurimsta ir nenustoja laukusi savo vyro. Ji net važiuoja į Romą, gauna pas Popiežių audienciją, prašo Jo palaiminimo ir melstis už vyrą. Tik po dešimties metu ateina laiminga žinia, kad vyras grįžo iš Sibiro Lietuvon. Džiaugsmas jos begalinis, bet kančios dar nesibaigia, nes nuo kalėjimų iškankintam ir suvargusiam ligoniui bolševikai neleidžia grįžti pas savo taip nekantriai jo laukiančią žmoną.

Dabar Bronė Klimienė kitos minties nei kito rūpesčio neturi, kaip tik padėti vyrui materialiai — siuntiniais ir moraliai — laiškais. Ji gyvena tik savo vyru. Ji, lyg Aldona iš Adomo Mickevičiaus poemos, yra visai jam atsidavusi, be galo ir be krašto jį mylinti, heroiškai pakelianti kiekvieną sunkumą, kad palengvintų jo likimą. Bet nervai, sveikata dėl didelio sielvarto, dėl ilgo laukimo ir kentėjimo, neišlaiko: su begaline vyrui meile širdy, po trumpos operacijos, kvepiančią, saulėtą gegužės 12 dieną, 4 val. ryto, pati švelni ir graži, lyg gėlė, miršta.

Jos vyras nujautė nelaimę. Po ilgoko tylėjimo, kaip tik jos mirties dieną, patelefonavo jai. Jam buvo atsakyta, kad žmonos nebėr. Vargšas, net į laidotuves atvykti negalėjo, tik prašė, kad nuo jo būtų daug, labai daug gėlių.

Laidotuvėse dalyvavo sūnus Petras jr., duktė Eglė su vyru, ištikima senutė Emilija ir būrelis bičiulių.

Bronė Klimienė, nežiūrint tokių sunkių pergyvenimų, visados buvo giedri ir linksma, mėgdavo ir pajuokauti, bet iš kitos pusės mokėjo atjausti ir kitų rūpesčius. Ji mėgdavo žmones, ypač lietuvius. Visi lietuviai jai buvo mieli ir malonūs. Ji mėgo su jais susitikti, senus laikus prisiminti. Su kiekvienu ji rasdavo tinkamą kalbą. Jos dėdė Tumas-Vaižgantas gražiai perdavo savo mintis popieriuj, o Bronė Klimienė mokėjo gyvai ir vaizdžiai papasakoti savo aukštaitiška tarme, kuria labai didžiavosi, apie savo jaunystės ir tų laikų žmonių pergyvenimus, susietus su Lietuvos atkūrimu. Nepriklausomojo gyvenimo prisiminimai jai buvo šventi. Lietuvių tremtinių partiniai ginčai jai buvo visai nesuprantami ir svetimi. Ji buvo begalo humaniška, kiekvieną žmonių silpnybę mokėjo suprasti ir atleisti. Ji neturėjo priešų, visi ją mėgo, ir visiems buvo lengva ir malonu su ja. Kad ir nepalikdama apčiuopiamo paminklo savo darbais, B. Klimienė atstovavo tam tikrai mūsų lietuviškojo gyvenimo epochai. Atgimstančios ir nepriklausomos Lietuvos be Bronės Klimienės negalime sau įsivaizduoti, todėl ir jos kars tą dengė mūsų Valstybės vėliava.

Roma, 1957 m. gegužės mėn.

Vincenta Lozoraitienė

PAIEŠKOJIMAI

STOČKAUS Jono, gyvenančio Anglijoje, paieško Antanas Bruzgys (50, Barton St., Golborne, Nr. Warrington).

ČERNIAUSKO Adolfo, 1949 m. gyvenusio Salsbury, ieško Julius Skusėnas (32, Chesnut Ave., Sheffield 9).

Aldona ir Genė ŠVĖGŽDAITĖS maloniai prašo atsiliepti buv. Joniškio gimnazijos drauges-us ir bendraklases-ius. Kreiptis į R. Šomkaitę, 9 Maple Ave, Morris Plains, N.J.

JACIKEVIČIUS Antanas prašomas atsiliepti J. Kulinskui (46, Cookson St., Kirkby in Ashfield, Notts., Gr. Britain).

BURAGO Antano, kilusio iš Sausininkų km., paieško V. Bielevičius (19, Rossington Rd., Sneinton Dale, Nottingham). Turima svarbių žinių.

ALŽYRE TERORAS VYKSTA

Sukilėliai įvairiose miesto dalyse padėjo tris bombas, kurios sprogdamos 2 žmones užmušė ir apie 30 sužeidė. Troleibuse sprogusi bomba užmušė apie 30 žmonių.

Dail. A. Petrikonio paveikslas „Sulaužytoji priesaika".

Dešimtieji Metai

(atkelta iš psl. 1.)

Skyrių lankymas. Aplankyti šie skyriai: Coventry (B.Daunoras), Corby (B. Daunoras, M. Bajorinas), Stoke-on-Trent (kun. A. Kazlauskas), Manchester (M. Bajorinas, B. Daunoras), Leigh, buv. Lowton (M. Bajorinas), Nottingham (M. Bajorinas). Be to, kun. P. Dauknys aplankė pakartotinai keletą skyrių su pamaldomis ir paskaitomis ir įsteigė du naujus skyrius.

Šalpa. Sušelpti keli nariai-ligoniai, skautai, vargo mokyklos ir užprenumeruotas „E.L". keliems nepasiturintiems nariams. Sąjunga taip pat parėmė Valdybos narių dalyvavimą tarptautinėse konferencijose.

Tarptautinė veikla. Valdybos nariai aktyviai dalyvauja Koordinaciniame Komitete, Londono Komitete ir kitose organizacijose. Vasario 16-tos d. proga buvo suruoštas sėkmingas priėmimas kitataučiams svečiams.

Konferencija. Geroj ir darbingoj nuotaikoj praėjo pereitų metų DBLS Konferencija Lietuvių Sodyboje spalio 13-14 d.d. Konferencijos tema buvo: „Lietuva naujosios Sovietų politikos taktikos akivaizdoje". Paskaitas skaitė p.p. Balickas, Žymantas, Senkus ir Baublys.

„Europos Lietuvis". „E. L." yra stengiamasi gerinti ir didinti, bet tai daugiausia priklauso nuo skaitytojų gausumo ir sąžiningų atsiskaitymų. Dar yra plati dirva skaitytojų skaičiui didinti, o skolininkai daro didelę skriaudą laikraščiui, laiku neatsiskaitydami.

Vasario mėn. iš redaktoriaus pareigų pasitraukė B. Daunoras.

Laisvosios Europos Komitetas nuo pereitų metų pradėjo pirkti 150 metinių prenumeratų nepasiturintiems lietuviams Europoje.

Šalpos Kasa. Nežiūrint gero socialinio saugumo šiame krašte, Šalpos Kasos reikalingumas mums, lietuviams, yra neabejotinas. Valdybos paruoštajame projekte numatoma, kad visi S-gos nariai automatiškai tampa Kasos nariais be jokio papildomo mokesčio (nario mokestį paliekant 2 svarus per metus).

Lietuvių Sodyba. Dabar Sodyboje gyvena 4 seneliai ar invalidai. Susitarta su vietos savivaldybe, kad ji apmokės mums senelių išlaikymą tada, kai bent pusė namo bus paskirta seneliams. Tam tikslui skyriai buvo prašyti suteikti žinių, kiek ir kada senelių numato važiuoti į Sodybą. Dauguma skyrių dar neatsakė. Dabar vietos draudimo įstaiga ten gyvenantiems seneliams moka pašalpas. Iš pašalpų apsimoka Sodybai už išlaikymą (3 sv. į savaitę), ir dar jiems keli šilingai atlieka.

Kadangi dauguma mūsų anksčiau ar vėliau numatome persikelti į Sodybą, tai vertėtų pagalvoti apie tam tikro fondo ar taupomosios kasos sudarymą. Į tą fondą ar kasą mes dabar, sveiki ir jaunesni būdami, mokėtume, kiek kas galime. Būtų laikomos asmeniškos sąskaitos ir už įdėtuosius pinigus mokamos palūkanos, kurios būtų priskaitytos prie indėlių. Sulaukus pensinio amžiaus, tokiu būdu sudėti pinigai su palūkanomis būtų iš karto ar dalimis išmokami jų savininkams. Tai būtų didelė parama senatvėje.

Dešimtmetis. Sąjungos dešimtmečiui ruošti DBLS Valdyba pakvietė tokios sudėties komisiją: J. Senkus (pirm.), kun. P. Dauknys (sekr.), V. Akelaitis (ižd.) ir nariai — F. Neveravičius ir R. Baublys. Komisija savo darbą atlieka sėkmingai ir energingai. Dešimtmečiui paminėti pastatytas kryžius-rūpintojėlis Lietuvių Sodybo je ir taip pat išleidžiama knyga jaunimui per Nidos Knygų Klubą.

Be to, Sąjungos pirm. M. Bajorinas baig damas dar iškėlė mintį, kad dešimtmetį tu rėtų paminėti ir skyriai, tik gal saviškiau, negu centras. Skyriams tektų ta proga kreipti daugiau dėmesio į veiklos pagyvinimą ir naujų narių pritraukimą. O skyrių valdyboms, kitiems pareigūnams ir na riams padėkojo už atliktąsias pareigas ir paramą.

PAIEŠKOJIMAI

MATULEVIČIUS Vladas, kilęs iš Alytaus apskr., JANULIS Motiejus, kil. iš Seinų a. ir Vincas CIDZIKAS, kil. iš Seinų a. Jie patys, ar kas apie juos žino, prašomi atsiliepti šiuo adresu: Lithuanian Legation 17 Essex Villas, London, W.8.

LAUKAITIS Juozas, gim. 1925 m., Mergašilyje. Jis pats ar kas apie jį žino, prašoma atsiliepti sekančiu adresu: Lithuanian Legation, 17 Essex Villas, London, W. 8.

PASAULYJE

— Bulgarija tris savo geležinkelių tarnautojus nuteisė mirti už bilietų padirbinėjimą.

— Garsusis čelistas Pablo Casal, kuris turėjo širdies smūgį, jau atsigavo po ligos.

— Sandor Iharos, olimpiniuose žaidimuose pasireiškęs garsus vengrų bėgikas, spalio revoliucijos metu pabėgęs, dabar iš Belgijos grįžo atgal į Budapeštą.

— Amerikoje baigtas pirmasis dangorai žis iš bronzos. Turi 38 aukštus.

— Pirmasis telefono kabelis iš 36 linijų Prancūzija-Kanada, nuleidžiamas per Atlantą į vandenyno dugną. Jis eina iš Prancūzijos Bresto uosto į Kanados Sidney-Mines. Jo ilgis 4.700 km.

— Keturi Jordano piliečiai pakarti kaip Izraelio šnipai.

Septynios DIENOS

PRANCŪZAI DAR NETURI NAUJOS VYRIAUSYBĖS

Prancūzų vyriausybei atsistatydinus, naują bandė sudaryti Pleven, bet jam nepasisekė. Dabar su partijomis tariasi Pflimin — naujas kandidatas į ministerius pirmininkus.

NAUJA ITALIJOS VYRIAUSYBĖ

Italijos naujoji, krikščionių demokratų partijos atstovo Zoli sudarytoji vyriausybė senate jau gavo pasitikėjimą, nes už ją bal savo neofašistai ir monarchistai. Dėl to nepatenkintos ne tik kairiosios partijos, bet ir pačios krikšč. demokratų partijos kairysis sparnas.

VOKIEČIAI NORI PREKIAUTI SU KINIJA

Vakarų Vokietijos pramonininkai ir prekybininkai ruošiasi siųsti savo atstovus į komunistinę Kiniją. Tos kelionės tikslas — ištirti vietoje sąlygas galimiems prekybiniams santykiams užmegzti.

AMERIKOS MOKSLO ŽMONĖS PRIEŠ ATOMINĘ BOMBĄ

Apie 2000 Amerikos mokslo žmonių pasirašė atsišaukimą, prašantį sustabdyti atominių ginklų gaminimą. Atsišaukime ypač pabrėžiamas atominių ginklų bandymo pavojus ateities kartoms dėl sklindančios radiacijos.

NUŠOVĖ KAREIVĮ SVETIMOJE ŽEMĖJE

Austrijos ministeris pirm. Figl įteikė Vengrijai smarkų raštą dėl gegužės 24 d. įvykio, kada du vengrų sargybiniai atsivijo savą kareivį, svetimoje žemėje nušovė jį ir nusinešė sau lavoną atgal į Vengriją.

DAUGIAU ARESTŲ ISPANIJOJE

Ispanijoje areštuota dar keletas žmonių. Visi jie buvo jau anksčiau areštuotojo profesoriaus Dr. Tierno draugai.

RŪKYMAS IR VĖŽIO LIGA

Vėžio ligai tirti draugija Amerikoje paskelbų plačius savo tyrimų duomenis (tirta 188.000 žmonių) ir išvadas dėl vėžio ir rūkymo. Pranešime tvirtinama, kad rūkytojams yra dešimt kartų didesnis pavojus susirgti vėžiu negu nerūkantiems. Tas pavojus 70 proc. didesnis ir mirti nuo širdies smūgio.

ANGLŲ AMERIKIEČIŲ SUSITARIMAS DĖL ATOMO

Tarp anglų ir amerikiečių pasirašytas susitarimas, pagal kurį abu kraštai pasikeis atominiais išradimais ir patobulinimais tai kos reikalams.

PRANCŪZAMS DAR NESISEKA SUDARYTI VYRIAUSYBĖS

Kaip Pleven, taip ir Pflimlin nepasisekė sudaryti Prancūzijai naujos vyriausybės. Prezidentas pavedė radikalų atstovui Bourgès-Maunoury.

PREZ. EISENHOWERIO SĄLYGA

Prez. Eisenhoweris pareiškė, kad Amerika, turėdama galvoje sprogdinamųjų atominių bombų nusėdančių kritulių pavojų žmonijai, sutiktų atsisakyti toliau bebandyti jas, jeigu būtų visuotinai uždraustas jų panaudojimas būsimajame kare. Antraip Amerika negali atsilikti.

PERONO ŠALININKŲ DEMONSTRACIJOS

Minėdami Perono 1943 m. karinės revoliucijos metines, Cordoboje birželio 4 d. apie 1000 Perono šalininkų išėjo į gatvę šaukdami „Tegyvuoja Peronas!" ir dainuodami peronistų himną „Perono vyručiai" (Los Muchachos Peronistas). O kai demonstrantai dėjo prie Argentinos išlaisvintojo Jose de San Martin paminklo vainiką, tada kilo riaušės.

ŽUDYNĖS ALŽYRE

Gaujos sukilėlių Alžyre pastaruoju metu iššudė visus dviejų kaimų vyrus. Viename kaime iššudyta 301, kitame 37.

Specialistų priežiūroje visokios rūšies vaistus ir narkotikus pagal receptus ar be jų jūsų vardu siunčia
ORO AR PAPRASTU PAŠTU
ACTON PHARMACY
Rašykite lietuviškai
Informuojama ir patariama nemokamai
Mūsų eksporto skyrius turi savo žinioje ir kitokių prekių: vilnonių gaminių, Singerio siuvamų mašinų, avalynės, odos gaminių ir kt. Atdara šiokiadieniais — nuo pirmadienio iki šeštadienio — kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 v.v.
ADRESAS: **ACTON PHARMACY.**
24, Church Road, London, Acton, W. 3.
Telefonas: (Londonas) ACOrn 0712

BALTIC STORES
SPECIALUS PRANEŠIMAS
Atidarome dar vieną skyrių siuntiniams į Lietuvą ir kitus kraštus. Norintieji pamatyti ir užsisakyti asmeniškai prašome atvykti į **146, Holland Park Av., W.11** (2-ras aukštas). **Tel. PAR 2970.** (Netoli anksčiau buv. Lietuvių Namų). Šeštadieniais nuo 10 - 4 val. p. p.
Nuo šios savaitės gauti užsakymai išsiunčiami iš mūsų firmos per 24 valandas.
Primename, kad atsakome ne tik už siuntinio vertę, bet už visas persiuntimo ir muito išlaidas. Persiuntimo, supakavimo, leidimo ir apdraudimo išlaidos, jei prekės perkamos pas mus yra **2 svarai ir 5 šilingai.**
Norintieji gauti smulkių informacijų arba išsiaiškinti dėl specialių siuntinių persiuntimo sąlygų, prašome rašyti **Z. Jurui, 421, Hackney Rd., E. 2.**

SIUNTINĖLIAI Į VISUS KRAŠTUS
SIUNČIA LIETUVIŲ BENDROVĖ
Įvairios medžiagos, avalynė, vaistai. Pigiausi ir geriausi maisto siuntinėliai galima išsiųsti į Lietuvą, Sibirą ir kitus kraštus tik per
BALTIC STORES
Z. JURAS
Pavyzdys: 5 sv. sviesto, 5 sv. taukų, 2 sv. šokolado, 1 sv. kavos, 2 sv. cukraus. 1 sv. kumpio.
Muitas, draudimas ir kitos išlaidos kainuoja **tiktai 9 svarai.**
Siuntinėlių pristatymas garantuotas! Prieš užsakydami palyginkite mūsų kainas su kitų firmų kainomis.
Rašyti arba teirautis šiuo adresu:
421, Hackney Rd., E. 2., Tel. SHO 8734.
146, Holland Park Ave, W. 11., Tel. PAR 2970.
148 Ridley Rd., E. 8., Tel. CLI 0572.
20, Ridley Rd., E. 8., Tel. CLI 3880.
187, Lewisham High Str., Tel. LEE 1042.

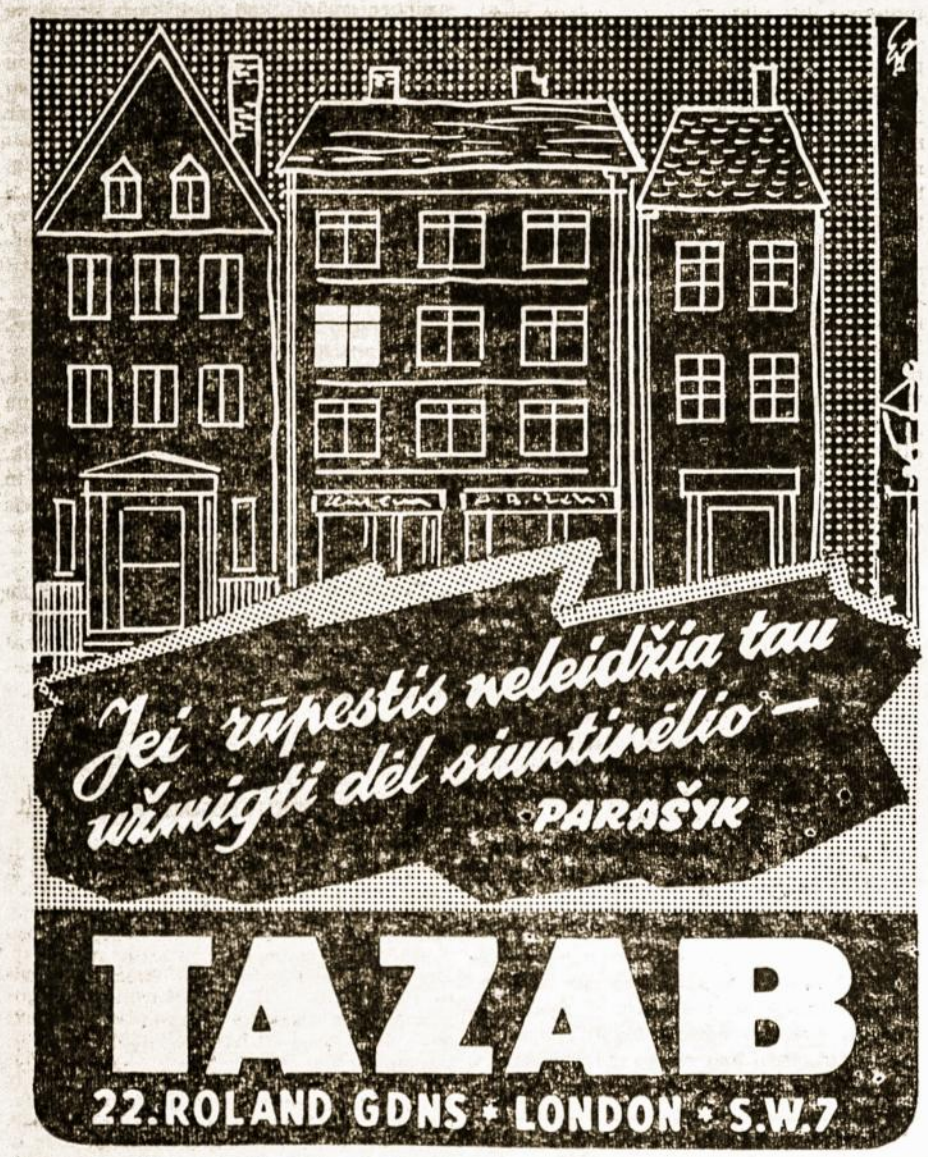

BRADFORDAS
Rankomis siūti apsiaustai (paltai) ir eilutės (kostiumai) moterims ir vyrams iš puikiausios medžiagos ir kiekvienam pagal norimąjį stilių ir prieinamomis kainomis. Dirba žemyno ir angliškųjų stilių specialistai.
JOHN GAY,
25, Manchester Road, Bradford
(šalia Odeono teatro).
Siuvama ir iš atsineštosios medžiagos.

BROWNEJONES Ltd.
1. Norfolk Pl., London W.2
TEL.: PAD 2797. (arti PADDINGTON požemio stoties.)
Pagelbės pasiųsti siuntinėlį Šeimai
VAISTUS, TEKSTILĖS MEDŽIAGAS, BATUS IR ODĄ, MEGZTINES KOJINES ...
Garantuotas siuntinėlių pristatymas
adresatui. Atveju, jei siuntinėlis dingtų,
pinigai grąžinami.
Už siuntinėlio gavimą nereikia primokėti.
RAŠYKITE LIETUVIŠKAI. REIKALAUKITE MŪSŲ KAINARAŠČIŲ.
BIURAS IR SANDĖLIAI VEIKIA KASDIEN NUO 9 V. RYTO IKI 7 V. VAKARO,
ŠEŠTADIENIAIS NUO 10 IKI 4 P.P.

GREITAI! ★ PIGIAI! ★ RIMTAI!
NEŽIŪRĖKITE VIEN TIK KAINŲ!
Žiūrėkite kainų ir rūšies!

VYRIŠKAS SIUNTINĖLIS UŽ £26.5.0.
3¼ jardų ang. mėlynos, rudos ar pilkos medžiagos vyriškai eilutei.
Vyriškos eilutės priedai.
Pora stiprių vyriškų kasdieninių batų.
6 poros vyr. vilnonių kojinių.
Pora vyriškų apatinių.
6 jard. poplino medž. 2 vyr. marškiniams.
5 svarai kiaulienos, sudarytos grynuose kiaulienos taukuose.
Svaras ryžių.
2 svarai cukraus.

MOTERIŠKAS SIUNTINĖLIS — £24.16.6.
3 jard. vil. medž. moteriškai eilutei.
Moteriškos eilutės priedai.
4½ jard. batiso medvil. medž. suknelei.
1½ jard. medž. trumpikei (bliuzei).
2 poros mot. apat. su pagražinimais.
Moteriška skarelė.
5 svarai kiaulienos, sudarytos grynuose kiaulienos taukuose.
2 svarai ryžių.
2 svarai cukraus.
Svaras šokolado.

MAISTO SIUNTINĖLIAI:
19 svarų cukraus £ 5. 7.6 19 svarų ryžių £ 6. 2.6
19 svarų taukų £ 8.18.6 19 sv. kiaulienos, sud. k. tauk. £11.12.0

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1-2, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 40 šil., 6 mėn. — 22 šil. Dolerio kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai: Vokietijoje — J. Bataitis, Prancūzijoje — O. Bačkienė, Belgijoje — P. Sekmokas, Švelcarijoje — A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkuvienė. Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd. 1-2 Ladbroke Gardens, W.11. Telephone: LADbroke 1186